

ОСИГУРАЊИКА

ГЛАС

ГОДИНА XL • БРОЈ 5 • БЕОГРАД, 15. МАРТ 2009. • ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО • БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

Каква слобода! (Иља Јефимович Рјепин, 1903)

АКТУЕЛНО

Ускоро конкурс за новог директора РФ ПИО

**В.Д. СЛОБОДАН
ЗДРАВКОВИЋ**

• Страна 3

ПОВОДИ

Како нам је статистика одмерила куповну моћ

**ДВЕ ПЕНЗИЈЕ
ЗА ЈЕДНУ КОРПУ**

• Стране 6 – 8

ГОВОРНИ АУТОМАТ

0700/017-017

ПО ЦЕНИ ЛОКАЛНОГ ПОЗИВА

011/30-60-680

0 – 24h

КОРИСНИЦИ НАЈНИЖИХ ПЕНЗИЈА ОД ОКТОБРА 2008. ГОДИНЕ

ИЗНОСИ ПЕНЗИЈА	ЗАПОСЛЕНИ				САМОСТАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ				УКУПНО			
	Октобар 2008.	Новембар 2008.	Децембар 2008.	Јануар 2009.	Октобар 2008.	Новембар 2008.	Децембар 2008.	Јануар 2009.	Октобар 2008.	Новембар 2008.	Децембар 2008.	Јануар 2009.
до 11.088,22	36.691	37.052	37.469	37.614	3.981	3.992	3.978	3.942	40.672	41.044	41.447	41.556
11.088,23 (25%)	46.300	47.124	48.093	48.544	1.071	1.104	1.133	1.165	47.371	48.228	49.226	49.709
11.088,24 - 11.195,62	7	7	7	7	0	0	0	0	7	7	7	7
11.195,63 (50%)	30.738	30.580	30.436	30.312	0	0	1	80	30.738	30.580	30.437	30.392
11.195,64 - 13.434,75	9.371	9.384	9.381	9.392	532	534	536	445	9.903	9.918	9.917	9.837
13.434,76 (60%)	24.456	24.315	24.200	24.065	4.666	4.676	4.641	4.600	29.122	28.991	28.841	28.665
13.434,77 - 15.673,88	182	187	190	190	9	11	10	9	191	198	200	199
15.673,89 (70%)	29.919	29.763	29.628	29.492	699	694	690	685	30.618	30.457	30.318	30.177
15.673,90 - 17.913,01	29	28	28	30	4	4	4	4	33	32	32	34
17.913,02 (80%)	41.985	41.781	41.601	41.387	883	888	876	860	42.868	42.669	42.477	42.247
УКУПНО	219.678	220.221	221.033	221.033	11.845	11.903	11.869	11.790	231.523	232.124	232.902	232.823

ИЗНОСИ ПЕНЗИЈА	ПОЉОПРИВРЕДНИЦИ			
	Октобар 2008.	Новембар 2008.	Децембар 2008.	Јануар 2009.
8.384,50	21.074	21.272	21.317	21.329
8.384,51 (20%)	182.271	183.700	183.627	183.674
8.384,52 - 8.901,62	7	7	8	9
8.901,63 (50%)	741	736	733	731
8.901,64 - 10.681,95	1.675	1.682	1.677	1.672
10.681,96 (60%)	182	182	182	182
10.681,97 - 12.462,27	41	42	42	42
12.462,28 (70%)	18	18	18	18
12.462,29 - 14.242,61	24	24	24	24
14.242,61 (80%)	394	394	394	390
УКУПНО	206.427	208.057	208.022	208.071

НАЈНИЖЕ ПЕНЗИЈЕ ПО СТАРОМ ЗАКОНУ	Старосне пензије - године стажа -		Инвалидске пензије - године стажа -		до децембра 2001. године
	муш.	жене	муш.	жене	
40%	до 20	до 20	до 20	до 15	
50%	20 до 25	20 до 24	20 до 25	15 до 20	
60%	25 до 30	24 до 28	25 до 30	20 до 25	
70%	30 до 35	28 до 32	30 до 35	25 до 30	
80%	преко 35	преко 32	преко 35	преко 30	

УПРАВНИ ОДБОР РФ ПИО ДОНЕО ОДЛУКУ О КОНКУРСУ ЗА ИМЕНОВАЊЕ
ПРВОГ ЧОВЕКА ПЕНЗИЈСКОГ ФОНДА

Слободан Здравковић в.д. директора

Досадашњи вршилац дужности директора Горан Лончар поднео оставку

Управни одбор Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, на седници одржаној 10. марта којој је председавао др Мехо Махмутовић, председник УО, донео је одлуку о именовану Слободана Здравковића за вршиоца дужности директора РФ ПИО.

Досадашњи в.д. директора Горан Лончар поднео је оставку 6. марта, па су чланови УО именовали новог

вршиоца дужности до, како је образложено, завршетка конкурса за избор новог директора.

Новоименовани вршилац дужности првог човека РФ ПИО рођен је 1969. године у Београду, дипломирани је економиста са специјалистичким студијама за борбу против тероризма, корупције и организованог криминала на Правном факултету у Београду, а до сада је радио у Безбедносно-

Слободан Здравковић

информативној агенцији. За в.д. директора Фонда ПИО именован је на предлог др Јована Кркобабића, потпредседника Владе Србије.

На истој седници чланови Управног одбора усвојили су одлуке о спровођењу конкурса за именоване директора РФ ПИО и о образовању комисије која ће спровести конкурсни поступак. Конкурс ће бити објављен у „Службеном гласнику РС“, а за обављање ове дужности у четворогодишњем мандату моћи ће да се пријаве особе које имају правни или економски факултет и најмање шест година радног искуства.

Г. О.

РЕШЕЊЕМ ВЛАДЕ СРБИЈЕ

Милица Даниловић на челу Централног регистра

Милица Даниловић, заменик директора Београдске филијале РФ ПИО, постављена је за директора Централног регистра обвезника доприноса за социјално осигурање – послодаваца и осигураника.

Милица Даниловић је дуго година радила у највећој филијали Пензијског фонда и слови као један од најбољих познавалаца прописа и праксе у пензијско-инвалидском осигурању. Решење о њеном избору за првог човека нове институције, Централног регистра, донела је Влада Републике Србије на седници 5. марта ове године.

В.Д. ДИРЕКТОРА: Слободан Здравковић. **ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:** Славица Чедић, e-mail: scedic@pio.rs

РЕДАКЦИЈА: Булевар уметности бр. 10, 11070 Београд, **СЕКРЕТАРИЈАТ:** 011-2017-437 факс: 2017-418

РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈВОДИНУ: Житни трг бр. 3, 21000 Нови Сад, **ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:** Ика Митровић, 021-487-7789, факс: 021-6624-359, e-mail: ika.mitrovic@piovoj.rs

ШТАМПА: ЈП Службени гласник

ОГЛАШАВАЊЕ: 011-2017-438

Рукописи и фотографије се не враћају

Електронско издање: www.pio.rs/glas-osiguranika

ГЛАС
ОСИГУРАНИКА

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско и
инвалидско осигурање

Упутство о партиципацији

Чланови Председништва Савеза пензионера Војводине захтевају од представника Завода за здравствено осигурање аутентична и јасна упутства око ослобађања од плаћања партиципације за здравствене услуге и лекове.

На недавно одржаној седници указао је на недовољну обавештеност не са-

мо чланова пензионерских организација него и свих корисника здравствене заштите, поготово сиромашнијих који су углавном необразовани и тешко се сналазе међу правилницима РЗЗО-а.

У неким медицинским установама, речено је, довољно је показати пензијски чек да би се добио бесплатан преглед и без потврде; негде се потврда добија на основу чека или уверења о висини плате, а у другим филијалама здравственог осигурања траже се и уверења о приходима на која се чека десет и више дана. Људи су збуњени и чињеницом да, и кад добију потврду, у апотекама плаћају лекове.

Због тога је предложено да се организују јавни скупови пензионера и затражи долазак представника Завода за здравствено осигурање који би упознали осигуранике са њиховим правима у погледу ослобађања од партиципације. Јер, партиципација је повишена за сто одсто, а пензије су замрзнуте, приговарају пензионери, и највећи број оних које би стварно требало ослободити тог давања неће успети да остваре то право.

Споразум са Словенијом

Очекује се да ће ускоро, после 18 година, напослетку бити потписан споразум о социјалном осигурању између Словеније и Србије. Тако је бар Снежани Лакићевић-Стојачић, државном секретару у Министарству рада и социјалне политике, обећао Иван Светлик, словеначки министар за рад и социјална питања.

Према речима словеначког министра, доношење одлуке о потписивању споразума је политичко питање и у надлежности је Министарства иностраних послова где се овај документ тренутно и налази.

У разговору двеју државних делегација на Међународној конференцији у Лисабону српска страна је подсетила да је Србија једина земља из бивше СФРЈ с којом Словенија још није склопила споразум којим би била регулисана права из пензијског и инвалидског осигурања и осигурања за случај незапослености.

Снежана Лакићевић-Стојачић напомиње да од 11.000 пензионера око 400 има право на пуну словеначку пензију, а свима сада наша држава исплаћује аконтације.

Закони о трансплантацији

До краја године Србија би, према речима др Томице Милосављевића, министра здравља, требало да добије нове законе о трансплантацији органа, трансплантацији ткива и ћелија, о биомедицински потпомогнутој оплодњи и о трансфузији. Нови закони резултат су

напора многобројних стручњака и усаглашени су са препорукама Савета Европе и Светске здравствене организације, рекао је министар здравља у јавној расправи о првим верзијама будућих прописа која је, после Ниша и Београда, одржана и у Новом Саду.

И трактори на кредит

Пољопривредна механизација могла би ускоро да се продаје под сличним условима као и „пунто“, бар је такво обећање добио Слободан Петровић, генерални директор ИМТ-а. Рок отплате био би пет го-

дина, а камата 6,5 одсто. Ако би се понудио програм „старо за ново“, Петровић сматра да би интересовање пољопривредника било велико, пошто је просечна старост трактора достигла две деценије.

Процењује се да у нашој држави има око 30.000 трактора и да је неопходно најмање 6.000 ових пољопривредних машина да би се старост возног парка задржала макар на истом нивоу.

Земље у окружењу, иако немају своје фабрике пољопривредних машина, субвенционису њихову куповину, и то од 20 одсто, колико се добија у БиХ, па до чак 60 одсто у Бугарској.

И даље без чаробне формуле

Дељењем брошура о правима на рад и заштити, звучним порукама преко бима у центру Београда и шетњом Кнез-Михаиловом улицом, секције жена два синдиката, Савеза самосталног синдиката Србије и Уједињених гранских синдиката „Независност“, заједнички су обележиле 8. март – подсећајући да ни 101 годину од када су

жене у Њујорку, 1908, демонстрирале залажући се за достојанственији рад и пристојан живот, још нису потпуно успеле да остваре своја права. Формула 8+8+8 за коју су се бориле (осам сати рада, осам сати слободног времена и осам сати одмора) и данас је, и поред неких остварених права (смањено радно време, побољшани радни

услови, право гласа) тешко примењива: женама је радни дан дужи, немају осмочасовно слободно време, као ни осам сати одмора.

Секције жена оба синдиката позвале су жене да им се придруже у остваривању права на легалан рад и редовну зараду, плаћени прековремени рад и достојан и пристојан живот.

Лакше до посла у Румунији

Председници банатских општина Сечањ, Вршац, Нови Кнежевац, Чока, Нова Црња, Житиште, Пландиште, Кикинда и Бела Црква затражили су, крајем фебруара, од Ивице Дачића, министра унутрашњих послова Србије, да се обнови малогранични саобраћај са суседном Румунијом.

Људи из пограничних општина Баната очекују да ће се, отварањем нових и активирањем постојећих малограничних прелаза према Румунији, створити

услови да неколико хиљада њихових грађана лакше дође до посла у суседној држави.

У сусрету који је организовао др Бојан Пајтић, председник Извршног већа Војводине, министар Ивица Дачић је прихватио ову иницијативу и најавио разговоре о отварању појединих међудржавних граничних прелаза са румунском страном да би се олакшао прелазак границе становника пограничних средина.

Исплата пензија

Исплата првог дела фебруарског чека пензионерима из категорије запослених почела је 10. марта, док је први део припадности за прошли месец војним и пољопривредним пензионерима исплаћен од 6. марта. Пензионисане занатлије су фебруарске пензије примиле 3. марта.

Уплата из БиХ

Припадности за фебруар зарађене у Федерацији БиХ исплаћене су 10. марта. Из Сарајева је на рачун Комерцијалне банке у Србији уплаћено 843.963 евра за 6.690 корисника, што значи да је њихов пензијски чек просечно тежак нешто испод 130 евра.

Чекови из Скопља

Македонским пензионерима који живе у Србији јануарске пензије исплаћене су 2. марта. За 3.495 корисника уплаћено је 278.103,80 евра, или просечно око 80 евра по чеку.

Цвет успеха за жену змаја

Поводом Дана жена, Удружење пословних жена (секција Женски бизнис клуб) најавило је конкурс за годишњу награду „Цвет успеха за жену змаја“. Она ће се у јуну, по трећи пут, доделити најуспешнијим женама у две категорије: за најевропскију женску фирму и за женско предузеће као „најмодел“ запошљавања жена у поткатегорији „самозапошљавање“ жена.

Додељивањем ове награде Удружење жели да истакне допринос жена развоју привреде земље, будући да „женска предузећа“ бележе све значајније успехе не само у малом бизнису, већ и у областима које су доскоро сматране нетипичним за женско предузетништво као што су информатика, индустрија грађевинског материјала и многе друге.

На овај начин Удружење жели и да мотивише жене да предузетништвом себи обезбеде посао и професионални развој.

ГРАЂАНИ У СРБИЈИ НАЈВИШЕ ТРОШЕ НА ХРАНУ

Две пензије за једну потрошачку корпу

Према статистичким подацима, куповна моћ је знатно виша него 2000. године, али су основне животне намирнице све скупље

Домишљатост, духовитост и спремност српског народа да се на свој рачун нашали, нарочито у кризним ситуацијама, већ је постала пословична, као и то да за сваки проблем имамо изреку или виц. Тако већ дуго постоји поређење: лаж, велика лаж и – статистика. Склони смо да поверујемо да је ово поређење настало због чувене потрошачке корпе коју непрекидно израчунавају стручњаци Републичког завода за статистику да би нас уверили да су нам плате сасвим довољне за живот уколико успемо да се уденемо у просечну, односно минималну потрошачку кору. А већ тиме што праве разлику између ове две

корпе дају нам до знања да нисмо сви истих стомака, а ни прохтева.

Просечна потрошачка корпа за четворочлану породицу у децембру лањске године, према подацима Републичког завода за статистику, садржала је 91 артикал и коштала 33.573,10 динара. Осим прехранбених производа, пића, средстава за хигијену, у њој су се нашли одевни предмети, антибиотици, обућарске услуге, оправке електричних апарата, градски превоз, комуналне услуге, рачуни за струју, телефон, новине...

Да је потрошачка корпа била и остала енигма говори процена да је четворочланом домаћинству за месец дана зацртано да може да потроши, рецимо, два килограма пасуља (по 199,5 динара), десет килограма јабука (59,44 ди-

нара по килограму), 11 литара јогурта (82,63 динара по литру), три килограма пилетине (200,78 динара по килограму)... У просечну потрошачку корпу могло је да се „смести“ само четири литара минералне воде (26,25 динара по литру), две пасте за зубе (72,98 динара по туби), три килограма детерџента за прање рубља (118,59 динара по килограму), тек једна трећина кутије антибиотика. За оправку електричних апарата четворочланом породица је требало да планира издатак од око 2.000 динара.

Домаћинство које је било те среће и својим припадностима могло да покрије просечну потрошачку корпу, морало је децембра прошле године за комуналне услуге и струју да плати 5.005,40 динара. А да би колико-толико било обавештено о збивањима у земљи и изван ње могло је у току месеца да купи само десет пута дневне новине и у ту сврху потроши 262,5 динара.

Минимална потрошачка корпа за четворочлану породицу вредела је децембра 2008. године 21.298,22 динара и садржала је 55 артикала, 36 производа мање. У њој су се уместо три кило-

Различита примања по градовима

Посматрано по градовима, натпросечна зарада у новембру прошле године, према статистичким показатељима, забележена је у Београду – 47.179 динара, Новом Саду – 44.201, Панчеву – 43.157, Смедереву – 41.472 и Зрењанину – 40.365 динара. Зараде испод републичког просека забележене су у Сремској Митровици – 38.027 динара, Ужицу 37.281, Суботици 36.854, Шапцу 35.913, Крагујевцу 35.682, Краљеву 33.953, Нишу 33.648, Ваљево 32.690 и Зајечару 31.937 динара.

грама пилећег меса нашла два, нешто више од два килограма јунеће цигерике уместо мање од килограма, пет литара јестивог уља уместо четири. Али, није било качкаваља, бомбона и млечних чоколада, вина, цигарета, дневних новина, антибиотика, изостали су одевни предмети (фармерке, тренерке, панталоне, сакои, кошуље, сукње, џемпери и блузе) и обућа.

Поред оних с просечном нето платом од 38.626 динара којима би кад подмире просечну потрошачку корпу од 33.573,10 динара претекла која хиљадарка, има људи који су само могли да сањају о овом износу. Међу њима су свакако пензионери који су у минималну потрошачку корпу из децембра 2008. могли да ставе своју просечну децембарску пензију од 21.000 динара и да им зафали још 298,22 динара. А за просечну потрошачку корпу им је недостајало 12.573,10 динара, тачније била им је потребна скоро једна и по пензија да је напуне. О томе како се с издацима за основне животне намир-

КРЕТАЊЕ КУПОВНЕ МОЋИ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ У ПЕРИОДУ ОД ДЕЦЕМБРА 2000. ДО ДЕЦЕМБРА 2008. ГОДИНЕ

Месец-година	Просечна месечна зарада по запосленом у Републици (без пореза и доприноса)	Потрошачка корзпа у Републици	
		Просечна	Минимална
децембар 2000.	4.061	12.071,07	7.203,44
децембар 2001.	8.456	16.321,52	9.787,58
децембар 2002.	11.555	16.886,64	10.383,52
децембар 2003.	14.528	17.820,83	10.978,97
децембар 2004.	17.346	20.745,94	12.640,38
децембар 2005.	22.079	24.680,16	15.343,86
децембар 2006.	28.267	26.211,12	16.262,17
децембар 2007.	34.471	30.109,68	18.991,52
децембар 2008.	38.626	33.573,10	21.298,22

УПОРЕДНИ ПРЕГЛЕД КУПОВНЕ МОЋИ ПО ГРАДОВИМА - децембар 2008. године -

Г Р А Д	Просечна месечна зарада по запосленом (без пореза и доприноса)	Потрошачка корзпа	
		Просечна	Минимална
Београд	47.179	34.997,17	22.254,11
Нови Сад	44.201	33.170,48	20.249,55
Панчево	43.157	34.793,61	22.346,60
Смедерево	41.472	32.844,07	21.488,48
Зрењанин	40.365	24.661,43	22.273,94
Република Србија	38.626	33.573,10	21.298,22
Сремска Митровица	38.027	33.758,42	21.970,14
Ужице	37.281	34.576,42	21.896,74
Суботица	36.854	34.396,47	22.494,25
Шабац	35.913	32.601,95	20.650,06
Крагујевац	35.682	32.531,12	20.441,24
Краљево	33.953	32.369,73	20.182,87
Ниш	33.648	32.304,10	20.750,30
Ваљево	32.690	33.666,56	21.490,46
Зајечар	31.937	32.476,91	21.324,18
Лесковац	31.424	29.494,69	18.700,00

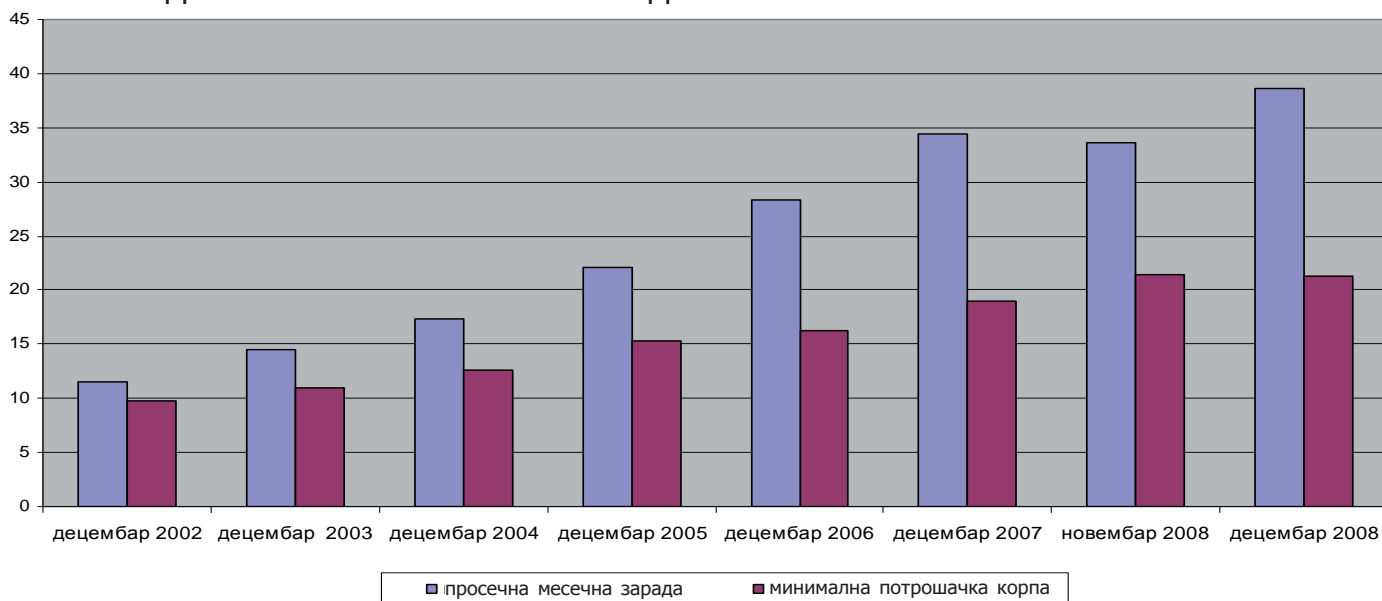
нице сналазило 770.000 пензионера у Србији чије су припадности ниже од 21.000 или оних 650.000 који имају испод 15.000 динара, и то у месецу пуном празновања, могло би да се нагађа.

Ипак, поредећи просечне плате уназад десет година, од септембра 2000. до децембра 2008. године, не може се порећи да се куповна моћ грађана повећавала. За куповину фрижидера, на пример, требало је у септембру 2000. издвојити 4,5 просечне зараде, а у децембру 2008. само пола. Електрични шпорет вредео је 3,8 просечних зарада септембра 2000, а половину просечне зараде у децембру 2008. Да би неко пазарио у 2000. машину за прање веша требало му је 6,5 просечних примања, а у 2008. тек нешто више од половине просечне зараде (0,6). Телевизор је 2000. коштао 4,5 плата, а 2008. пола плате. За „југо темпо 101/55“ било је неопходно потрошити 89,5 зарада, док је за поменути аутомобил у децембру протекле године требало издвојити нешто више од десет плата.

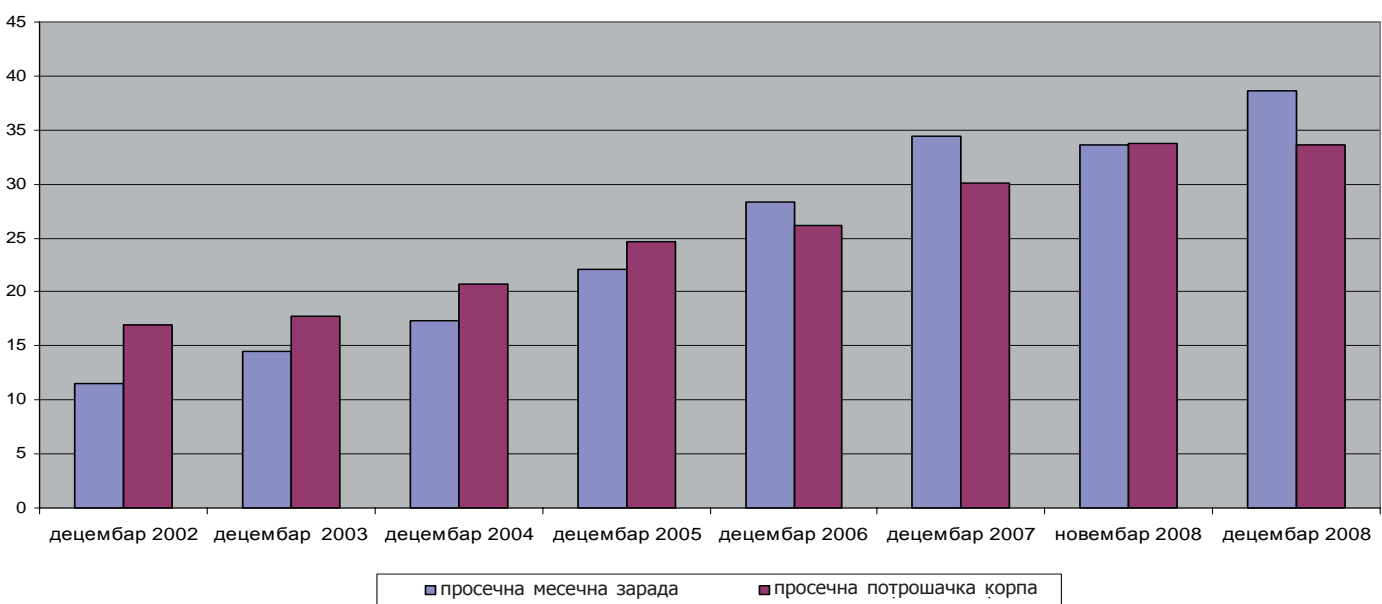
Међутим, 2009. године светска економска криза је увелико закуцала и на границе наше земље, па је самим тим и вредност минималне и просечне потрошачке корпе у овој години поприлично неизвесна. Однос зараде и потрошачке корпе постаје неповољнији. Поскупеле су скоро све намирнице, а највећи проблем је тај што ни просечна ни минимална корзпа не покривају реалне потребе

Извор: Преглед је сачињен у Министарству трговине и услуга на бази података РЗС

ОДНОС ПРОСЕЧНЕ МЕСЕЧНЕ ЗАРАДЕ И МИНИМАЛНЕ ПОТРОШАЧКЕ КОРПЕ

ОДНОС ПРОСЕЧНЕ МЕСЕЧНЕ ЗАРАДЕ И ПРОСЕЧНЕ ПОТРОШАЧКЕ КОРПЕ

домаћинства. Разлика између ове две корпе огледа се у томе што се у просечној налази разноврснија храна, а сиромашнији слој становништва је малтене принуђен да пређе у категорију вегетаријанаца пошто је у њиховој потро-

шачкој корпи знатно више кромпира и купуса и тек нешто мало меса.

Иако егзактна, статистика ипак може да буде и флексибилна наука, па се резултати могу разликовати зависно од тога шта жели да се прикаже. Зато, иако је у корпи рачун за струју пет хиљада,

а ваш износи седам или више хиљада динара, не значи да ви нисте просечна српска породица. Напротив, то управо значи да сте поприлично сналажљиви и вешти јер само вама знаном финансијском комбинаториком, с просечним (или нижим) примањима, ипак успете да платите тај рачун, купите деци фармерке или тренерку и још плус некако и летујете. Јер, испод бројки тече живот који се стално одвија на неки себи својствен начин, не да се укалупити у безличне цифре и упорно се отима већ одавно пунолетној кризи коју смо сви у овој земљи прихватили као начин живота, а не нешто пролазно. За то време статистика, према потреби, воду претвара у вино, или обратно.

Татјана Кршић

Највише и најниже зараде

Посматрано по делатностима, статистика је највишу зараду у децембру 2008. године регистровала у делатностима организација на бази учлањења, и то 96.444 динара, у финансијском посредовању 80.571 динар, у производњи дуванских производа 73.728 динара, пратећих активности и путничких агенција 69.979 динара, организација које се баве пословима осигурања 61.088 динара и у ваздушном саобраћају 58.264.

Најниже зараде забележене су у производњи одевних предмета и крзна 11.181 динар, у производњи коже и предмета од коже и обуће 14.874 динара, у преради производа од дрвета и плуте 15.792 динара, производњи текстилних предива и тканина 16.659 динара и у производњи радио, ТВ и комуникационе опреме 19.223 динара.

У ДИРЕКЦИЈИ РФ ПИО У БЕОГРАДУ

ИЗ ФИЛИЈАЛЕ ПИО У ПРОКУПЉУ Комисије на новој адреси

Према речима Данила Миленковића, директора Филијале пензијског и инвалидског осигурања у Прокупљу, приводе се крају радови на адаптацији просторија у прокупачком Дому здравља које су намењене раду инвалидских комисија.

– Зграда у којој је смештена Филијала не одговара потребама и организацији посла, поготову раду инвалидских комисија. Оне се налазе на другом спрату, и пошто зграда нема лифт а

Данило Миленковић

није могућно изградити рампу, долазак осигураника у тешком здравственом стању је прилично компликован. Желели смо да овим осигураницима олакшамо долазак на преглед код лекара вештака па смо одлучили да адаптирамо просторије у оквиру Дома здравља где ће убудуће бити смештене инвалидске комисије. Просторије ће бити максимално приступачне и испуњаваће све предвиђене стандарде – каже за „Глас осигураника“ Миленковић.

Дом здравља је удаљен од Прокупачке филијале километар и по, до њега вози градски аутобус и, како напомиње директор Филијале, раздаљина неће правити проблем јер су људи већ навикли да посећују поменути здравствену установу.

Т. К.

Покретни лифт за инвалидна лица

Лекари вештаци прошле године решили 105.850 захтева у првостепеном и 13.357 у другостепеном поступку

Особе са инвалидитетом ускоро ће много лакше долазити до лекара у Дирекцији Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање у београдској Улици Александра Костића 9: покретни лифт, такозвана лифт-платформа, већ је монтиран и за десетак дана требало би и званично да буде пуштен у рад. Према речима др Дике Кајевића, начелника у Сектору за медицинско вештачење у Фонду, лифтом ће се директно од паркинг простора до чекаонице превозити инвалидна лица заједно с пратиоцима.

– На овај начин ће бити умногоме олакшан долазак инвалидних лица на преглед код лекарских комисија, а неће више бити ни проблема око паркирања возила која их довозе – каже др Кајевић.

Колико ће нови лифт значити људима у колицима, па и онима који их довозе и прате до лекарске ординације, лако је претпоставити. Али, нови улаз ка инвалидским комисијама олакшаће пут до лекара и свима другима који невољом морају пред комисију. А таквих

Лакше на платформа

Др Дика Кајевић

је, судећи по бројкама, заиста све више и више. Подаци показују да су лекари вештаци Сектора за медицинско вештачење лане у првостепеном поступку решили чак – 105.850 предмета! У односу на 2007, у 2008. решено је 26.711 захтева више.

Највише решених захтева, 92.697 (69.740 у 2007. години), односило се на остваривање неког права из пензијско-инвалидског осигурања, док је 13.153 решених предмета (9.399 у 2007) стигло преко центара за социјални рад.

И лекари вештаци надлежни за решавање у другостепеном поступку имали су пуне руке дијагноза и налаза: они су лане решили укупно 13.357 (2.535 више него у 2007. години) захтева, од чега је 11.159 (за разлику од 9.418 решених у 2007) било за неко право из пензијско-инвалидског осигурања, док је 2.198 (а 1.404 у 2007) решења донето по захтевима достављеним преко центара за социјални рад.

Истовремено, лане је решено и 5.000 (а 4.200 у 2007. години) захтева у међународном осигурању, односно у примени конвенција које Србија има потписане са другим државама.

Т. К.

ОРГАНИЗАЦИЈЕ ИНВАЛИДА РАДА О ПЕНЗИЈСКОМ ЗАКОНУ

Пензионери који ТО И НИСУ

Осигуранике са умањеном радном способношћу новија законска регулатива доводи у изузетно неповољан материјални положај

Инвалиди рада који имају очувану делимичну радну способност али не и посао, данас су најугроженија група корисника пензијско-инвалидског осигурања: „половине инвалидских пензија“ које примају недовољне су за живот, а било каквом допунском зарадом ризикују да остану и без тог, иако минималног, јединог сигурног прихода.

А њихова невоља само је једна од многих о којима се чуло на недавном скупу стотинак чланова банатских организација инвалида рада у Зрењанину којем су присуствовали, осим домаћина Стевана Радишића, председника зрењанинског и потпредседника СИР Војводине, и Стана Свиларов, председник Покрајинске организације, као и Станко Нимчевић, функционер војвођанске и републичке организације СИР. Уприличен да би се од стручњака Фонда ПИО – Славка Имрића, директора Покрајинског фонда, Милана Звекића, директора Филијале Зрењанин, и Миљане Живановић, начелнице Одељења за финансијске и опште послове у Филијали, чуло што више о Закону о пензијско-инвалидском осигурању, овај образовни састанак обелоданио је многе проблеме који муче инвалиде рада зато што се већ деценију, изменама закона о ПИО, непре-

кидно умањују њихова права. Управо Законом из априла 2003. године највише су оштећени они којима је битно нарушено здравље, а инвалидске комисије им нису утврдиле потпуни губитак радне способности, па ни право на инвалидску пензију. Њима је, за разлику од претходних законских решења када су имали права на накнаду и лакше радно место по основу II и III категорије инвалидности, укинуто то право, а задржано је само код оних који су га већ остварили по старој законској регулативи.

Није много лакше ни инвалидима рада који су остали без посла након стечаја фирме или као технолошки вишак, а примали су привремену накнаду. Управо они су преведени на такозвану инвалидску пензију у висини 50 одсто инвалидске пензије коју би примали да су, потпуним губитком радне способности, остварили право на њу. Наиме, њима су, у тренутку „превођења“, израчунате инвалидске пензије, а затим умањене за 50 одсто. Уколико је тако обрачуната „пензија“ била нижа од затечене привремене накнаде, исплаћивала им се неумањена накнада све док им 50 посто инвалидске пензије, усклађивањем као и свих других пензија, не пређе износ накнаде. Корисници оваквих пензија пожа-

лили су се да им оне већ неколико година не расту, а само у Зрењанинској филијали има више од 1.400 корисника овог права.

Као људи који примају пола инвалидске пензије али нису пензионери, корисници ових накнада су у веома тешком положају – осим ниских примања, они не могу као остали пензионери да остварују нека права и погодности, или су им права на другој страни сужена, пошто већ примају пензију. Рецимо, Правилником РФ ПИО није предвиђено да и они могу да користе погодност бесплатног опоравка пензионера у РХ центрима и бањама Србије. Такође, иако немају потпуни губитак радне способности, они не могу било где да раде, чак ни преко студентске задруге, јер им се у том случају обуставља исплата пензије. Милан Звекић је навео пример да су у Филијали Зрењанин тешка срца морали да обуставе исплату једној корисници пошто се преко Центра за социјални рад у Зрењанину пријавила за хранитељску породицу и тако поново „ушла“ у осигурање. Корисници ових припадности, у случају новог запослења, морају да се јаве Фонду ПИО ради обуставе исплате да не би били у преплати и касније морали да враћају примљени новац.

ПРЕДЛОЗИ ВЛАДЕ И СИНДИКАТА ЗА ПРЕВАЗИЛАЖЕЊЕ НЕГАТИВНИХ ЕФЕКТА КРИЗЕ

Краћа радна недеља и дужи одмор

На продужени одмор би могло да оде између 50.000 и 100.000 радника, што би државу коштало око шест милијарди динара

У пакету мера које Влада Србије припрема за очување радних места у време светске економске кризе предвиђа се и скраћивање радне недеље са 40 на 32 сата.

Како је објаснио Расим Љајић, министар рада и социјалне политике, скраћивање радне недеље не би подразумевало смањивање плате већ би се радно време надокнадило прековременим радом у наредних 12 месеци. Према Љајићевим речима, реч је о превентивној мери смањивања трошкова рада да би се избегло отпуштање радника.

Овај предлог треба да добије коначну форму кроз дијалог са социјалним партнерима: синдикатима и Унијом послодаваца, а мораће да прође и Социјално-економски савет да би се видело колико је ова мера ефективна и прихватљива.

У настојања да се ублаже негативни ефекти светске економске кризе на привреду и положај запослених у Србији, укључио се и Савез самосталних синдиката Србије. Прихватајући да

се размотри мера скраћивања радне недеље за један дан, Синдикат је, у захтевима које је упутио српској влади, између осталог предложио и продужење плаћеног, такозваног принудног одмора. То подразумева да би, осим на 45 радних

Став Синдиката: боље и принудни одмори него откази

Ју-Ес-Стил први

Компанија „Ју-Ес-Стил“ у Смедереву, која је већ месецима суочена са смањивањем извозних послова због чега је претила опасност да и другу високу пећ стави на режим тихог хода, прва је фирма у Србији која је предузела конкретан корак за отклањање негативних последица економске кризе: она је од 9. марта скратила радну недељу на четири дана, док ће за пети, нерадни дан, запослени добијати 60 одсто дневнице.

Мада у пословодству Компаније тврде да су за сада сигурна радна места свих 6.000 запослених, Смедеревци ипак страхују шта ће бити у будућности која зависи пре свега од тржишта.

Такође, ако желе да сами себи, добровољно, уплаћују пензијски допринос код РФ ПИО по члану 15, када иступе из овог осигурања а не остваре старосну или инвалидску пензију, губе право на 50 посто инвалидске пензије – јер су добровољно и „изашли“ из овог статуса.

Иако је законодавац установио право на половину инвалидске пензије да би поменуте категорије инвалида рада некако осигурао док не остваре право на пензију, руководство Покрајинске организације СИР сматра да њихова права ипак морају да се прошире. Рецимо, кроз право на рад, или да се износ од 50 процената помери на 70 одсто пензије да би и ови здравствено угрожени људи побољшали свој незавидан материјални положај.

Милан Звекић мисли да се инвалидима мора помоћи системски – законима, али и да закони морају бити синхронизовани са донетом стратегијом развоја у некој области. Рецимо, у области социјалне политике закон не би смео да буде злоупотребљаван, а дешава се да приликом бенефицираног увоза аутомобила инвалидски пензионер који прима најнижу пензију увози возило вредно 40.000 евра – а јасно је да, у већини случајева, тај аутомобил није намењен њему. С друге стране, самохрана мајка инвалидног детета, која има новца да купи само (домаћи) „југо“, нема никакве олакшице. Дакле, пракса током примене неког закона треба да буде и путоказ за његово побољшање.

Према речима Славка Имрића, закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању инвалида поново ће успоставити категоризацију инвалида и помоћи запошљавању људи са хендикепом, али и са преосталом радном способношћу. Директор Покрајинског фонда сматра да ће овај закон подстаћи и развој заштитних радионица, а тако проширити и простор за ново запошљавање ових људи. Фонд ће, обећао је, пружити сву потребну помоћ инвалидским организацијама приликом подношења предлога законодавцима.

Мирослав Мектеровић

дана плаћеног одмора уз исплату зараде од 60 одсто (на шта већ има право према Закону о раду), послодавац због смањења обима посла могао запосленог да пошаље на још 45 радних дана одмора, с тим што би накнаду зараде „потпомогла“ држава, а најмање у висини минималца.

Према речима Љубисава Орбовића, првог човека Синдиката Србије, то су само неке од мера да би се сачувала радна места и спречило отпуштање. Процењује се да би тиме било обухваћено од 50.000 до 100.000 запослених, а „продужени“ одмор би државну касу коштао око шест милијарди динара.

М. Иванчајић

ФИЛИЈАЛА КРАГУЈЕВАЦ
– ФОРМИРАН ОДСЕК ЗА
МЕДИЦИНСКО ВЕШТАЧЕЊЕ

Брже пред комисију

Небојша Крстић

Око две и по хиљаде људи моћи ће знатно брже да дођу до лекара вештака јер их сада имају у свом граду

У Филијали Крагујевац права из ПИО поред осигураника и корисника са територије града остварују и становници општина Кнић, Лапово, Баточина, Рача, Топола и Аранђеловац. У набројаним општинама раде испоставе за грађане који живе на тим територијама. Филијала у Крагујевцу налази се у Лепеничком булевару број 9а. Зграда је нова, наменски грађена за потребе Фонда 2000. године, тако да је потпуно прилагођена и запосленима и странкама.

На шест шалтера грађани свакодневно могу да предају документа или да се обавесте о свему што их из ове области интересује. Обезбеђена је и неопходна правна помоћ за ситуације када странке не могу да

се саме снађу са свим, њима непознатим, правним заврзламама које их сачекају при остваривању неког права из пензијског и инвалидског осигурања. О више од 90.000 осигураника и 62.416 корисника пензија брине 91 запослени, каже за наш лист Небојша Крстић, директор Крагујевачке филијале:

– С обзиром на то да је Крагујевац град металске индустрије, велики је број захтева за остваривање права из инвалидског осигурања, а на вештачење и преглед за инвалидску комисију до сада смо чекали лекаре из Београда. Они су долазили одређеним данима, а прегледи су се заказивали месецима унапред. Све је то трајало дуго и изазивало незадовољство осигураника. Зато смо, на нашу иницијативу, а уз подршку Сектора за медицинско вештачење у Дирекцији Фонда, а посебно доктора Дике Кајевића, начелника у том сектору, формирали Одсек за медицинско вештачење овде, у Крагујевцу. Запослена су четири лекара вештака: неуропсихијатар, психијатар, ортопед-физијатар и интерниста који обављају ове послове за подручје филијала Крагујевац, Краљево и Чачак. Сада је време чекања на првостепено вештачење за инвалидску пензију знатно скраћено, а људи при том све заврше у свом граду – задовољан је директор Крстић.

Чињеница је да се на излазак пред инвалидску комисију у Крагујевцу још чека више него што је законом прописано (два месеца), али је, према речима нашег саговорника, то и реално с обзиром на то да има око две и по хиљаде људи који чекају да дођу

на ред, а комисија ради тек неколико месеци. Процене су да ће се, овим темпом, већ средином године усталисти рад лекара са потребама осигураника и да они који треба да се нађу пред лекарима вештацима на то неће чекати дуже од прописана два месеца. Наравно, да би Одсек почео да ради опремљене су просторије и уведен је видео надзор у целој згради, па лекари несметано и у добрим условима обављају свој посао.

Прошле године Крагујевачкој филијали предато је 23.560 захтева, а решено је 21.937. Самостални предузетници су имали 754 захтева (решено 515), а пољопривредници 1.898 (решено 1.320). Као и у другим филијалама, већина предмета који нису решени немају комплетну документацију, нису плаћени доприноси за све године стажа, а то продужава чекање на пензијско решење.

И у Крагујевцу имају проблема са архивом, односно са смештајем документације која, према законским прописима, мора да се чува:

– Тренутно нам је читава једна просторија затрпана документима, али се надам да је решење и ту на помолу. Већ смо почели да их припремамо за скенирање и микрофилмовање, јер се тај посао планира за целу Србију па очекујемо да ускоро и код нас почне. Када то буде завршено, та просторија ће бити слободна за неке друге потребе јер, без обзира на то што је зграда нова и наменски грађена, простора је увек мало и нова канцеларија добро дође – каже за наш лист Небојша Крстић, директор Филијале РФ ПИО у Крагујевцу.

В. А.

Сала у Пријездиној и нови депо: бољи услови за чување документације

ФИЛИЈАЛА НИШ – УСКОРО САВРЕМЕНА АРХИВА

Шалтер уз бразду

Лане отворене три нове испоставе у граду, а општинске почеле да раде свакодневно

Отварањем градских испостава Нишка филијала Републичког фонда ПИО се прошле године максимално приближила грађанима. Нове испоставе су отворене у општинама Пантелеј, Медијана и Нишка бања. Споразумима између општина и Филијале Ниш успостављена је међусобна сарадња да би осигураници и корисници лакше и брже могли да обаве посао на шалтерима Фонда, каже за „Глас осигураника“ Данијела Стојановић, директор Филијале Ниш:

– У градским испоставама могу да се предају све пријаве М1 – М3, захтеви за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања, да се добију уверења о подацима из матичне евиденције и исплатне службе за осигуранике, односно кориснике из категорије запослених, самосталних делатности и пољопривредника, као и информације о кретању предмета. Ово је урађено да би се растеретила филијала и смањиле гужве и редови пред шалтерима – објашњава Данијела Стојановић.

Нишка филијала Фонда ПИО налази се у Пријездиној улици број 1. Око 130 запослених води бригу о 78.550 корисника и близу 100.000 осигураника са територије општине Ниш. За њих сваки дан ради 15 шалтера у самој филијали, а у згради је отворена и канцеларија за пружање правне

помоћи у којој раде референти матичне евиденције и референти за остваривање права, да би грађани Ниша на једном месту добили комплетну информацију о свим правима која се тичу пензијског и инвалидског осигурања.

Испоставе Нишке филијале постоје већ годинама и у Сврљигу, Меровини, Гаџином Хану, Дољевцу, Ражњу и Алексинцу, али су оне до прошле године радиле само по два или три дана недељно, према потреби, док се сада и то променило, каже наша саговорница:

– Испоставе у овим општинама ван градског подручја, које су раније радиле само одређеним данима у недељи, сада раде свакодневно. То је постало неопходно после прошлогодишње консолидације фондова, када су и самосталци и пољопривредници постали наши корисници и осигураници. С обзиром на то да у овим општинама има доста пољопривредника, постало је очигледно да постоји потреба за свакодневним радом испостава. Грађани су веома задовољни што сада могу надомак кућног прага да решавају потребе из овог осигурања, и то оног дана када им, због послова, највише одговара, уместо да се, као раније, два пута недељно сви гурају у испоставе или, ако су пољопривредници или самосталци, да долазе у Ниш да би завршили неки администра-

тивни посао. Мислим да смо на овај начин, као и отварањем поменутих градских испостава, умногоме олакшали нашим суграђанима завршавање послова из нашег

– Наша архива је била у заиста катастрофалном стању: у подруму, у потпуно неодговарајућим условима за чување документације. У првој фази сређивања пред-

Данијела Стојановић

делокруга рада – каже Данијела Стојановић.

Оваква организација посла у Нишкој филијали омогућила је и запосленима да ефикасније одрађују посао. Тако је током 2008. године примљено 24.718 разних предмета (за старосне, породичне, инвалидске пензије, захтеви за туђу помоћ и негу), а решено је 26.537, што значи да су и предмети из претходног периода стигли на ред за решавање.

Још један велики посао који је почетком ове године успешно започет у Нишкој филијали јесте формирање модерне архиве са савременом рачунарском опремом.

мети се селе из подрумских просторија, да би се у другој фази приступило њиховом скенирању и завршило микрофилмовање пасиве. Скенирањем предмета добија се комплетна архива у електронској форми што олакшава руковање предметима и самим тим убрзава поступак доношења решења, што је у крајњој линији и основни циљ свих активности: да грађани у што краћем року, без гужви и нервозе, остваре права из области пензијско-инвалидског осигурања – јасна је Данијела Стојановић, директор Нишке филијале РФ ПИО.

В. Анастасијевић

АКО СТЕ РАДИЛИ И У РЕПУБЛИКАМА БИВШЕ СФРЈ

На време потврдите стаж

Поред провере листинга, пре одласка у пензију корисно је благовремено прибавити обавештење о годинама одрађеним у иностранству и тиме скратити чекање на решење

Тешко је предвидети колико дуго може да траје поступак признавања права на пензију када је у питању стаж остварен у две или више република бивше СФРЈ. Захтеви за пензију по важећим међународним споразумима формално се подносе филијали Фонда ПИО на чијој територији странка има пребивалиште, али да би се окончао поступак и донело ваљано решење, фондови република спроводе веома строгу процедуру, размену прописаних образаца, докумената и пропратних аката, предвиђену међународним споразумима. Када је стаж остварен на другој територији услов за стицање права (јер се, рецимо, тек сабирањем тог и стажа у Србији има 35, односно 40 година стажа потребног да се оствари право на пензију), без одговарајуће потврде ино-фонда на обрасцу 205 у Фонду ПИО Србије није могуће одлучити о праву, а чекање одговора из иностранства може потрајати месецима.

Тако сложен поступак, посебно када има спорних ствари, преклапања стажа и слично, не обећава скоро доношење решења од надлежних фондова. Ипак, уместо пасивног ишчекивања, много је упутније да се пре одласка у пензију предузму одређене радње да би се добило у времену и спречили евентуални ризици накнадних компликација и одуговлачења поступка.

Прави кораци у право време

Пре одласка у пензију можете да предузмете неколико припремних радњи.

1. Поред провере листинга, неколико месеци пре одласка у пензију можете да поднесете захтев за утврђивање стажа у иностранству (такође у филијали надлежног фонда ПИО). На кућну адресу ћете добити обавештење о стажу који признаје надлежни инострани фонд. На тај начин имаћете прецизно сазнање о укупно оствареном стажу, да бисте избегли могућу грешку да раскинете радни однос пре времена. Тако је уједно одрађен и део посла важног за касније одлучивање о праву на пензију.

2. Уколико инострани орган не призна сав стаж по радној књижици, нема

места жалби, јер се она не улаже на обавештење о оствареном стажу него на решење надлежног иностраног фонда о пензији или њеном сразмерном делу. Ако поседујете М-4 или други важан доказ у вези са стажом у другој републици, треба да га доставите надлежном ино-фонду, поштом, препоручено, или већ уз захтев за утврђивање стажа, са назнаком да се проследи страном фонду.

3. Ако по радној књижици и вашој рачуници ускоро навршавате стаж који обезбеђује право на пензију, време је да, са листингом и књижицом, консултујете обрачунску службу вашег послодавца. Ризик преурањеног раскида радног односа постоји (уколико се, као што се често догађа, испостави да део стажа из књижице није покривен плаћеним доприносима, па да се не може ни признати и онда толико дана или месеци стажа недостаје за пензионисање), па је зато добро договорити се са послодавцем да вас врати на посао уколико се покаже да ипак немате довољно стажа за стицање права на пензију.

Уколико стаж у другој републици не представља услов за стицање права на пензију, Фонд ПИО Србије може да до-

ОТВОРЕНА ПРВА СРПСКА ФАБРИКА РОБОТСКИХ ЛИНИЈА

Роботи мењају вариоце

Новосадска компанија, која сарађује са јапанским и немачким произвођачима компоненти, досад уложила око милион евра

несе решење и да га огласи привременим до достављања потврде о стажу од фонда суседне државе. Ако представља услов – решење се не може донети без потврде на обрасцу 205.

Право на сразмерни део пензије

Уколико је стаж остварен на територији друге републике краћи од годину дана, кориснику не припада право на сразмерни део пензије од фонда друге државе већ тај стаж иде на терет фонда носиоца осигурања, тј. Фонда Србије. У свим осталим случајевима – од годину дана и више, фонд друге државе дужан је да донесе решење о сразмерном делу пензије и да је исплаћује, под условом да су по прописима те државе испуњени услови за пензију.

Честа забуна настаје када од једног фонда стигне на кућну адресу позитивно решење, којим се признаје право на сразмерни део пензије, док фонд друге државе донесе решење којим се не признаје право јер нису испуњени законски услови који важе у тој држави (уколико, на пример, жена у Србији ове године оствари право на пензију јер је напунила 59 година живота, док у држави у којој је одрадила део стажа жене стичу услов за пензију тек са навршених 60 или више година). Међународни споразуми обавезују фондове земаља уговорница да сабирају стаж који је остварен у свакој од њих, али право на пензију се цени према националним прописима.

Када корисници једне пензије наврше године живота које уз постојећи признат стаж представљају услов за признавање права на пензију по прописима друге државе, нема сметњи да се поднесе нови захтев и тако оствари и пензија из те државе.

С. Марсенић

Мештани Платичева, места у румској општини, нису ни слутили да ће једнога дана у њиховом селу бити отворена прва српска фабрика роботских линија, које ће се продавати и на светском тржишту. То се догодило захваљујући новосадској компанији ICM електроникс и њеном директору Драгану Мићићу, који је пореклом Платичевац.

Претпоследњег дана фебруара, пет месеци после полагања камена темеља, у Платичеву су се на отварању окупиле многобројни гости из Србије и земаља са којима ICM сарађује. Новосадска компанија ICM електроникс уложила је до сада у фабрику роботских линија око милион евра.

– Наш план је да у 2009. години произведемо 50 роботских линија и да, поред постојећих 15, запослимо још 10 углавном високообразованих радника – казао је на отварању Драган Мићић. – У новој фабрици моћи ћемо да радимо комплетну машинску обраду роботских линија, софтвер и друго, а линије ће се и монтирати и тестирати у Платичеву.

Део потребних компонената производи се у Србији, а део се увози.

– ICM електроникс сарађује, поред осталих, са јапанским произвођачима компоненти Фанук и Омрон, са немачком фирмом Шунк и другима – додао је Мићић.

Отварању фабрике присуствовао је и Терунико Шинада, отправник послова јапанске амбаседе.

– Очекујемо да ће прва српска фабрика роботских линија добро радити у време тешке економске кризе и да ће се сарадња српске и јапанске привреде успешно развијати – рекао је Шинада.

Фабрику роботских линија у рад је пустио Млађан Динкић, министар за економију и регионални развој, симболичним покретањем производне траке.

– Овде се ради о високој технологији, а у условима светске економске кризе отварање фабрике роботских линија представља херојски подухват – нагласио је Динкић.

Министар Динкић и директор Мићић

Производна хала нове фабрике

И представници локалне самоуправе су задовољни због нове фабрике у румској општини. Према речима Горана Вуковића, председника општине Рума, тај део Срема има добар географски положај, Рума је близу важних саобраћајница, тако да у локалној самоуправи прижељкују да и други инвеститори дођу као што је то учинио ICM електроникс.

Роботске линије из Платичева ће се уграђивати у фабрике у Србији и иностранству. Посебно је истакнута изградња роботских линија за заваривање које ће замењивати људе, с обзиром на то да је мањак варилаца.

Гордана Вукашиновић

Октобар 2007...

НЕСУЋЕНИМ ТЕМЕРИНСКИМ ГЕРОНТО КУЋАМА

Бајка чека срећан крај

Изградња пет кућа потпуно прилагођених потребама старих људи још није приведена крају, мада је завршетак грађевинских радова обележен пре годину и по

Почело је као у свим бајкама, мада овде и не тако давно: у војвођанску варошицу Темерин 9. октобра 2007. године стигли су високи гости – амбасадор, државни секретар, директор Фондације за развој цивилног друштва и директор партнерске организације АДРА Републике Словачке, да са локалним прегаоцима у области социјалне заштите и гостима из Србије обележе завршетак заједничког важног пројекта – пет геронто кућа, у потпуности прилагођених потребама старих људи.

Свечаност је била садржајна и добро осмишљена: пријем код председника општине, говори, пројекција филма о интегралном моделу заштите старијих љу-

ди у Темерину, обилазак једне куће у којој је била приређена хуманитарна изложба слика са уметничке колоније... Све овековечено видео и тонским записима, као и фотографијама, објављено у медијима.

Убедили донаторе

Сада је година 2009. Она уређена кућа, у којој су онамад примљени гости, закључана је, а преостале четири – како онда, тако и сада, самују незавршене у потпуности. Не зато што нису потребне људима због којих су и грађене, него зато што други људи, који су морали да ураде свој део посла, нису умели да пројекат доведу до краја.

Центар за социјални рад 2006. године спровео је истраживање о броју, положају и статусу старих људи у Темерину које је потврдило основну претпоставку да је то врло угрожена група, без одговарајуће социјалне, породичне, здравствене и друштвене заштите и бриге. У овој општини, наиме, живи више од пет хиљада људи старијих од 60 година, што је 18 одсто укупне популације. Ако се урачунају и избегла лица, међу којима је много угрожених старих који нису збринуте на прихватљив начин, више од петине становника Темерина живи у старачким домаћинствима, потпуно само, без чланова породице који би им пружили свакодневну

подршку. Зато се ослањају на комшије или живе препуштени сами себи, многи без икаквих примања.

Анкета је показала да би четвртина старих желела да буде збринута у дому за старе у Темерину.

Министарство за рад и социјалну политику је, у оквиру Националног инвестиционог плана за 2007. годину, предвидело да се у Темерину изгради дом за старе мањих смештајних капацитета. Али, пошто је Центар за социјални рад припремио основни концепт и пројекат за дом којим су успешно конкурисали код пет европских фондова, средства из НИП-а нису ни тражена.

Тако је у Темерину 2007. године изграђено пет призем-

них кућа Дома за смештај старих лица, за шта су средства обезбеђена из општинског буџета, од иностраних донатора и ресорног министарства, а у оквиру програма ЕСВИТ. Потписници Споразума о пројекту били су: АДРА Словачке, која га остварује, Министарство рада и социјалне политике, које је дало сагласност на пројекат, обезбедило део средстава и стручне раднике, општина Темерин у чијој су надлежности били планови, парцеле, потребна инфраструктура и намештај, те Центар за социјални рад. Објекти су намењени смештају пензионера и старијих лица, на основу прописаних стандарда и норматива у систему социјалне заштите Републике Србије.

Изграђено је пет истоветних приземних кућа, у потпуности прилагођених потребама старих људи. Куће се налазе на различитим локацијама у општини да се њихови станари не би осећали изолованим у друштвеној заједници. У укупно 20 стамбених јединица планиран је смештај 40 корисника, што је оптимално за старење у природном окружењу. Свака кућа има и парче обрадиве земље да би станари, када желе и могу, били баштовани или цвећари.

Када је у октобру 2007. свечано пресечена врпца на једној од кућа, многобројни гости су рачунали да су и оне четири са осталих локација у сличном стању и да ће ускоро примити станаре.

Међутим, није било тако. Јесу биле изграђене, али не и завршене у потпуности ни тада, а ни до пролећа 2008. године. Тадашњи челници општине обећали су да ће до јесени завршити радове, али уз услов да се Споразум прошири тако да и Покрајина нешто финансира, јер пара у буџету нема.

Јесу ли планови били лоши, предвиђена средства недовољна, јесу ли извођачи

радова одуговлачили и дали је постојао грађевински надзор, јесу ли паре отишле на изборе и који су разлози што све још није готово, није на нама да судимо. Тек да констатујемо да за старе који жељно чекају усељење, бајка ни у марту 2009. године још није ни надамак збиље.

Промена намене

У међувремену, били су и избори, и стигла је нова власт. Председник општине Темерин Андраш Густоњ сматра да Споразум од самог почетка није био добар, да би требало ставити на папир колико је дао страни донатор, а колико општина с обзиром да је на чување кућа и њихово одржавање у изграђеном стању отишло на стотине и стотине хиљада динара, а да нису приведене намени. Уговорне

ду геронто куће – каже Густоњ. – Још нисам видео ту финансијску конструкцију која ће ме убедити да те куће могу да опстану уз оно што евентуално плаћају корисници. Кад видим такву рачуницу, онда ћемо моћи да идемо у том правцу, али ми засад нико није ставио на сто рачуницу по којој то може да одржи само себе!

Мада је први човек Темерина рекао да ће куће остати у области социјалне заштите, али са другом наменом, питање је хоће ли донатор то прихватити. Неће ли, с правом, упитати шта се то за годину или две променило у демографској слици ове општине па је тада требало градити геронтолошке капацитете, а данас су они непотребни. И, како је надлежно министарство дало сагласност на такав про-

вати промену намене без чврсте аргументације? Какву слику о себи шаљемо Европи?

Ипак, још постоји могућност да ће преостале четири куће ускоро бити завршене у потпуности, а тај савремени дом за старе, уз већ постојећи програм „Социјално становање у заштићеним условима“ где је смештено 70 социјално угрожених људи, омогућити даљи развој постојећих отворених облика заштите. Од 2006. године постоји програм помоћи и неге у кући старих лица – „Старимо са осмехом“, што би, када куће буду усељене, пружио интегрални модел социјалне заштите на локалном нивоу који подржава живот у заједници, центре за дневну бригу о старима и кућну дневну бригу. Отварањем ових смештајних капацитета темерин-

...иста кућа у фебруару 2009.

ставке су знатно премашене па би општина, сматра председник, могла да оствари и већа права по Споразуму. А намера власти је, каже Густоњ, да ступе у контакт са донатором (Словачка АДРА), и затраже промену намене кућа, без обзира на чињеницу што су средства опредељена баш за тај пројекат.

– Ми у овом тренутку нисмо сигурни да можемо да изнесемо терет да то бу-

јекат ако није утемељен на потребама локалног становништва и стратешким принципима и правцима развоја социјалне заштите, израженим у званичним владиним документима? А затим и није ли мало неозбиљно према страном партнерима и претприступним европским фондovima, до којих наши посленици у области социјалне заштите стижу захваљујући доказано добром раду и резултатима, захте-

ска општина системски би и трајно решила проблем најстаријих грађана у локалној заједници.

Зато је још доста оних који се надају да ће, и поред досадашњег застоја, ускоро почети припрема документације потребне за регистрацију и отварање установе, као и пријема првих корисника. Највише се надају стари и усамљени који су веровали да ће им ту бити дом.

Ика Митровић

ОБЕЛЕЖЕН ЕВРОПСКИ ДАН РЕТКИХ БОЛЕСТИ

Коштани затвор без кључа

Прогресивно ретко генетско обољење ФОП настаје услед претварања везивног ткива у кост, што доводи до стварања новог скелета

У Европи данас постоји од шест до осам хиљада ретких болести за које нема лека, а 75 одсто њих погађа децу. У питању су трајна, мало позната наследна обољења која стално напредују, чије је погоршање непредвидиво и често су опасна по живот. Да би се и оваквим болесницима колико-толико помогло и ставило до знања да нису заборављени и отписани, Европско удружење за помоћ оболелима од ретких болести и национална удружења установили су прошле године 28. фебруар као – Европски дан ретких болести, с намером да се шири јавност, лекари, медији, удружења пацијената и представници фармацеутске индустрије ангажују на подизању свести о ретким обољењима и њиховом утицају на живот пацијената.

– Међу најчешће спомињаним ретким обољењима је Гошова болест која настаје услед урођеног недостат-

ка или смањене активности ензима глюкоцереброзидазе у лизозомима ћелија што доводи до повећања јетре, слезине и оштећења костију. Процењује се да од ове метаболичке болести у свету болује скоро 10.000 људи док их је у Србији регистровано 37, међу којима је деветоро деце. Терапија за Гошову болест је доживотна и веома скупа. Само за једногодишње лечење једног пацијента оболелог од Гошове болести потребно је око 130.000 евра. С леком, који надомешта потребан ензим, ови пацијенти су потпуно здрави, али им без њега озбиљно може бити угрожен живот. У нашој земљи сви они код којих је дијагностикован Гошов наследни метаболички поремећај, и којима је потребна одређена терапија, добијају лек као донацију произвођача – каже др Славица Миљеновић, специјалиста педијатар у Институту за неонатологију у Београду.

Др Славица Миљеновић

Поред ове ретке али ипак познате болести, према речима др Миљеновић, има и оних о којима се на нашим подручјима мање зна. Рецимо, то је ФОП – прогресивно ретко генетско обољење услед кога се мишићи, тетиве, лигаменти и уопште везивно ткиво претварају у кост. Коштани мостови спајају зглобове и ограничавају покретљивост. Тако тело ствара не само вишак костију већ још један скелет који

постаје коштани затвор – за који не постоји кључ.

– Истраживање ФОП-а је детективски посао. Главни циљ је наћи прави пут кроз генетски лавиринт да би се идентификовао оштећени ген који проузрокује превелику производњу моћног коштаног протеина код људи који имају ФОП. Од истраживања узрочника поменуте болести једног дана могу имати користи људи који пате од чешћих коштанних обољења као што су: остеопороза, артритис, последице ампутације, поједини типови повреде кичме и нека обољења срчаних заластика – сматра наша саговорница.

Ретка и мање позната болест је, додаје она, и – ахалазија, сужавање једњака, којој су изложене понајпре старије особе. Људи које снађе поменута болест принуђени су да уз сваки оброк попију и до пет литара воде, после чега осећају из-

разит бол. Упола смањени једњак временом почиње да преузима улогу желуца у коме се храна таложи и труне. Пацијент постаје малокрван, има јаке ангине, а одбрамбени систем му се логано смањује. Оболелом од ахалазије могућно је помоћи само ако му се оперативним путем прошири једњак.

– Мускулатурна дистрофија је, такође, ретко обољење. У просеку, од 100.000 становника у свету од ове болести се разболи њих десеторо. При том се овај мали број оболелих још дели на различите форме мускулатурне дистрофије које се разликују по наследности, групама мишића које нападају и брзини развоја болести. Оштећења почињу већином на мишићима карличног појаса, раменима, али понекад и на лицу, шакама и подлактицама. Напредовањем болести оштећења могу да се прошире на целу мускулатуру па чак и на органе за дисање. За разлику од мултипле склерозе, код прогресивних мускуларних дистрофија не страда нервни систем, нису нарушене функције бешике, дебелог црева, опажање и душевна способност, а болест не прати ни одузетост. Први показатељи болести су отежано ходање, оболелом тешко пада да се пење уз степенице и да устане након чучња. Следи осећај слабости у ра-

меном појасу, мења се положај лопатица па је оваквој особи врло болно да подигне руке. Први знаци мускулатурне дистрофије појављују се код деце и адолесцената, а она поуздано може да се установи тек после провере у каквом су стању мишићна влакна особе код које постоји сумња да је оболела од овог наследног и ретког обољења – напомиње др Славица Миљеновић.

Прилично непозната урођена наследна болест с поновљеним нападима повишене телесне температуре је, како сазнајемо, и ЦИНЦА.

– За појаву обољења ЦИНЦА које је установљено код мање од 100 особа у свету главни кривац су измене одређеног гена. Половина беба с овом ретком болешћу рађа се превремено, а њихова клиничка слика подсећа на озбиљну инфекцију. Први симптом је осип налик копривњачи који не сврби и мења изглед у току дана. Други знак је бол у зглобовима са појавом отока, потом дуготрајна главобоља због упале можданица. Обим лобање може да буде благо увећан, док затварање предње темењаче може да буде успорено. Код овакве деце успорен је раст, с годинама им руке постају краће и дебље – истиче за „Глас осигураника“ др Миљеновић.

Оно што је заједничко за поменуте болести јесте да је њихово лечење изузетно скупо и да ниједан пацијент, па ни његова породица нису у стању да плате лечење. Отуд се оболели од ретких болести ослањају на помоћ државе која у одређеним случајевима прискаче у помоћ. Свака европска држава, сматрају медицински зналци, треба да има властиту националну политику примерену лечењу ретких болести. На тај начин би се спречила њихова дискриминација због необавештености, спорог дијагностиковања болести или скупог лечења.

Татјана Кршић

УСКРО У НОВОМ САДУ Дефибрилатори на јавним местима

Болести срца и крвних судова и код нас су најчешћи узрок смрти, иако би она могла да буде избегнута да је при изненадном срчаном застоју, „електростимулацијом“ помоћу дефибрилатора, покренут рад срчаног мишића у року од 4-5 минута, пре него што мозак остане без кисеоника.

Др Евгеније Сегеди
објашњава рад АЕД-а

Досад су овим апаратом најчешће руковали лекари у служби хитне помоћи, а сада постоји нови, аутоматски екстерни дефибрилатор (АЕД), једноставан за употребу, који могу да користе и лаици након кратке обуке. Град Нови Сад набавио је шест оваквих апарата које планира да постави на најпрометнијим јавним местима. Правило је да се они постављају на местима поред којих дневно прође најмање око 1.500 људи, а тачне локације одредиће, према речима др Александре Новаков Микић, члана Градског већа за здравство, стручњаци из Хитне помоћи, Института у Сремској Каменици и Медицинског факултета у Новом Саду.

Употреба апарата веома је једноставна, потпуно је безопасан за онога ко пружа прву помоћ, а не постоји ни могућност непотребне употребе: АЕД прво читава срчани ритам болесника, и не активира се уколико не постоји застој у раду срца.

М. Мектеровић

У ТРСТЕНИЧКОМ ДОМУ ЗДРАВЉА И речи лековите

У Дому здравља „Др Сава Станојевић“ у Трстенику, пред вратима ординације др Гордане Раковац, специјалисте опште медицине, многобројни пацијенти. Увек је тако. Кажу да за сваког има лепу реч. Ваљда је због тога на њеној евиденцији – 800 људи о чијем здрављу брине. Мишљење пацијентата деле и остали запослени у дому, њене колеге, медицинске сестре, директор...

– Драго ми је што ме пацијенти хвале и што су ме изабрали за свог лекара и трудим се да оправдам њихова очекивања. Сусрећем се са различитим болестима, најчешће хроничним, има доста и дијабетичара, као и оних с поремећајем штитне жлезде. На срећу, у трстеничкој општини нема толико оболелих од грипа јер се већина грађана вакцинисала, посебно старији и деца – каже др Раковац.

Д. Ивановић

Први пут у Србији

У Србији је ове године први пут обележен Европски дан ретких обољења који су здравствени радници искористили да укажу да иако су у питању болести од којих пати малобројно становништво оне ни у ком случају не смеју да буду занемарене. На скупу, организованом тим поводом у Центру „Сава“, стручњаци су истакли да јавност мора да буде обавештена о недаћама које прате људе с ретким обољењима и који често бивају изоловани из друштва.

САВЕТИ ИСКУСНЕ ДОМАЋИЦЕ

Риба „ала чипс“

У нашој земљи се потрошња рибе повећа само за време поста, мада би требало да буде што чешће на јеловнику. Наиме, риба је богата беланчевинама које, за разлику од оних у месо, не садрже штетне засићене масти, лако је сварљива, а саставом (беланчевине, витамини, фосфор, калцијум, селен и др.) позитивно делује на срце, крвне судове, штитну жлезду, реуматизам... Због тога би је требало јести 2-3 пута недељно, око 150 грама по оброку.

Неки кажу да је риба скупа. Ако се мисли на свеж бранцин, зубатац, смуђ и друге рибе прве категорије, јесте скупа. Али, има и јефтиније ри-

комадићи леда; то указује да је одмрзнута па поново замрзнута (на пример, нестанак струје), а једном одмрзнута риба не сме поново да се замрзава и користи.

Опрез је свакако неопходан код рибе са пуно костију, али и ту има лека. Риба тежине килограм или више има крупније кости које се лако виде. Ако се термички обрађује цела мања риба (од 200 г и већа), најлакше је да се једном руком држи глава, а другом оштрим ножем засече код репа и ножем прелази уз кичму, тако се добије један филет без костију, а затим се операција понови. Прстима треба прећи преко оба филета и избацити преостале мање кости. Сасвим мале рибе (сардела, мале речне рибе) имају меку кичму и танке меке кости које у термичкој обради, поготову пржењу, сасвим омекшају и могу да се једу заједно с месом.

Проблем може да буде већа риба са пуно оштрих костију, на пример штука или деверика. Деверика се по хрбату густо мало засече (око 1 цм у дубину) као кад се засече месо ради шпиковања, у те отворе може да се утрља зачинско биље или бели лук. Риба се стави у поуљену тепсију или ватросталну посуду, попрска уљем, прекрије алу-фолијом и пече у рерни на 180-200 степени. При крају, фолија се скине и риба остави још мало да добије корицу. Кости ће постати меке, неке ће се и истопити и то је риба спремљена „ала чипс“. Тако могу да се припреме и друге врсте риба са пуно костију.

Велику штуку је најсигурније обарити са мало зелени, очистити кости које се осете под прстима, па је затим два пута самлети на машини за месо (најситнија решетка). Од ње се прави укусна паштета, пљескавице или ћуфте.

Риба је брзо готова и лако се распада. Због тога, а и због побољшања укуса, треба је маринирати 30-60 минута у мешавини лимуновог сока, јабуковог сирћета или белог вина, зачинског биља и млевеног бибера. Када се кува, увек додати лимуна, мало белог вина или винског сирћета.

бе која је богата драгоценим омега три и омега шест незасићеним масним киселинама (на пример, скуша). Ипак, здравље је најскупље.

Свежа риба је добра ако су јој очи испупчене и сјајне, шкрге јасне црвене боје и пераја чврста. Риба са пуно крљушти чисти се у судопери оштрим ножем од репа према глави; затим се опере под млазом воде и оштрим ножем засече дужином трбуха да би се пажљиво извадила утроба. Неко рибу изнутра пере, а други не јер кажу да је рибља крв слатка. Углавном, споља је треба добро осушити папирнатом салветом; дебљу кожу скинути.

Замрзнута риба може да буде сумњива ако се кроз фолију виде

Најздравија кувана

ЧОРБЕ: сваки кувар има свој тајни рецепт за добру рибљу чорбу и не вреди о томе расправљати. Углавном, може се припремати од једне, али је боља од 3-4 врсте рибе. Веза зелени, главе и репови рибе, лорбер, главица црног лука и 2-3 чена белог лука (неко додаје и 1-2 паприке) кувају се док не омекшају. Супа се процеди и у њу убаце комади рибе, пасирано поврће из супе, мало густог парадајз сока и белог вина, неко дода и мало ајвара и љуту папричицу, па се на нижој температури кува око 15 минута. По жељи, при крају се дода кашика брашна умућеног са мало воде. Одвојено се служе куване главе и репови.

НАЈБОЉЕ НА ПАРИ: ако се кува с главом, готова је кад испадају очи, а без главе, кад се месо одваја од костију. Мање рибе се кувају целе (пастрмка, скуша и др.), а веће се исеку на шницле. Најбоље је да се кувају на пари: у већи лонац се сипа око литар воде, дода мало винског сирћета, лорберов лист и ароматичне биљке (босиљак, нана), покрије решетком на коју се риба поређа, поклопи се и кува. Или: мање целе рибе или комаде веће рибе поређати у шерпу, додати лорберов лист, неколико зрна бибера, исецкану главицу црног и чен белог лука, кашику сувог биљног зачина, прелити водом и мало винског сирћета, па кувати на нижој температури.

Кувану рибу положити на тањир, попрскати лимуном и маслиновим уљем и служити уз салату, барени пиринач или неко барено поврће (кромпир, боранија, сочиво, шаргарепа са мало ренданог свежег целера или цвекле). Пробајте и следећи додаток: ситно исецкајте једну накселу јабуку (по особи) и мању главицу црвеног лука и измешајте.

У СОСУ: скуше, без глава, поређати у шерпу, прелити густим парадајз соком и кувати; при крају, додати кашику брашна умућеног у мало воде и першунов лист, а по жељи и мало маслиновог или другог уља; служити уз барен кромпир или пиринач.

Или: исећи на мање комаде 800 г филета ослића или целе рибе. На две кашике уља пропржити два цела чена белог лука па кад порумене избацити их, додати 400 г исеченог парадајза и једну папричицу, пирјанити пет минута, убацити рибу и 100 г маслинки без коштица, кашику сецканог капара и по мало оригана, бибера и сувог биљног зачина, па пирјанити око 20 минута.

Пензионерка Кова

ПРИЧАЛА МИ МОЈА БАКА

Далеко је Сунчана долина

Уместо да умање број државних секретара, скупштинских посланика, агенција и саветника, одлучили да узму још новца од ММФ-а

Читала сам, чедо моје, неки дан да је полиција у Лондону ухапсила групу од осам пензионера, чије су чланове већ прогласили највећим фалсификаторима новца у Великој Британији. У кући једног од њих, старца од 83 године, заплењено је око пет милиона фунти у разним апоенима. Пензионери су били одлично организовани, са стриктном поделом послова; једни су набављали папир и боје, други штампали „лажњаке“, трећи их продавали уличним бандама и локалним криминалцима... Још није утврђено колико је лажних новчаница ова група убацила у платни промет, ни за колико је оштетила државу. То и није моја брига. Али оно због чега сам ја замишљена, и што бих волела да знам, дете моје, јесте њихов мотив.

Додатни посао

Да ли су им пензије тако мале, па су се јадни људи морали бавити додатним послом. Па и наши то раде, мислим додатно. Већина су ноћни чувари којекуде, што у Енглеској не треба пошто код њих има највише камера по глави становника – електроника снима и дању и ноћу. Зато су они ваљда и правили лажне новце.

Е, пошто им је тај додатни посао добро кренуо, и они се полакомили на велике паре, штампали су све више и незајажљивије. Па, и наши то раде, мислим незајажљиво; кад се прикаче на неки извор додатне зараде, што каже кум Стева, „цуцлају ли цуцлају“, и све им мало, гледају да приграбе још.

Али, ваљда ће се то код нас и променити, сад кад пензионери имају добра примања. Могу да нам завиде и британски, и европски, па и светски пензионе-

ри! Ко још у својој држави има просек пензије на плату 75 и мало јаче одсто! Еј, па то је цивилизацијска тековина, радује се просечан пензионер. То је боље и од најсмелијих пензионерских снови, мисли просечан пензионер. Коначно ћемо живети ко људи, задовољан је тај просечни пензионер.

Али онда груне кум Стева у селу, ваљда чуо од школованих пензионера из градова, да то није цивилизацијска него методолошка тековина! Статистичка сарма је наш национални специјалитет. Ту обично не иде како јесте, него се сабира, множи и дели, и нарочито одузима онако, како треба држави!

Јер, кад су коначно признали да та светска криза стиже и код нас, и да им буџет не одговара овом времену, политичари су одлучили да приштеде.

Донели су одлуке да укину неколико министарстава са пратећим кадровима, а да код осталих умање број државних секретара, агенција, дирекција, саветника, као и скупштинских посланика; да смање број службених аутомобила, да не путују много као до сада по туђа искуства у бели свет јер су код нас углавном непримењива.

Априлилили! Ово се само шалим, дете моје, онако, од муке, пре времена. Јер неће они да штеде тако, него кроз пензије, кроз дечје додатке, кроз породилска боловања, кроз вишу партиципацију за здравство, кроз намете на сељаке. Штедеће баш тамо где би требало да појачају. А тамо где је већ јако, још ће да придају.

Ето, љуби те баба, скоро су сви из државног врха, и они који утичу при доношењу по државу важних економских одлука, ишли на Копаоник да у

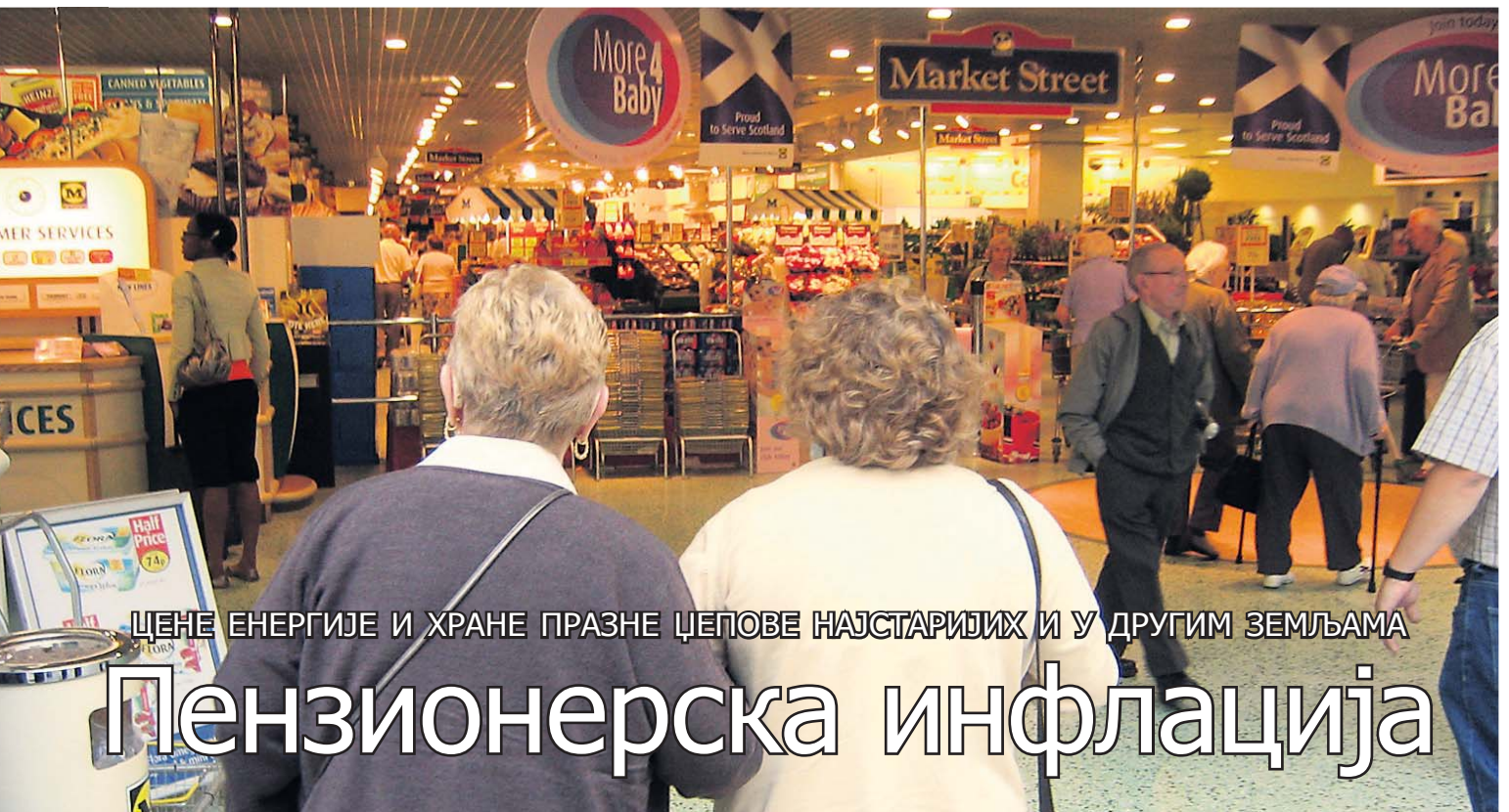
миру Сунчане долине избистре светску кризу.

Планински ниво

Тако је наша елита, уместо да те састанке одржи у престоници, бар сала за састанке имамо на претек, домишљала како да доскочи кризи и њеном утицају на Србију, баш на високом планинском нивоу. Узећемо још пара од оног Монетарног фонда и вероватно их под невероватно повољним условима дати домаћим власницима великог капитала, да се њихово богатство не би окрњило. Чак сам прочитала, љуби те баба, да се онај са шећераном од три евра жали како у рукама тајкуна баш и нема толико пољопривредног земљишта колико је народ склон да мисли!

О очувању радних места или стварању нових канда се није превише дангубило причајући. Не знам ни да ли су спомињали дуго најављивану „гиљотину прописа“, која је требало да олакша живот и народу, али, што је такође важно, да страним инвеститорима поједностави пословање у Србији. Оно што је стигло до ушију са, за просечног грађанина предалеке Сунчане долине, јесте порука председника да је тај аранжман са Монетарним фондом скуп, и да ће да кошта! Зна то народ, председниче. У овој нашој Србији само је још голи живот јефтин.

Унука Ика

ЦЕНЕ ЕНЕРГИЈЕ И ХРАНЕ ПРАЗНЕ ЏЕПОВЕ НАЈСТАРИЈИХ И У ДРУГИМ ЗЕМЉАМА

Пензионерска инфлација

Британски докази за оно што се осећа свугде: да су поскупљења ипак виша од статистичких и да оно што млађи једва примећују и те како погађа старије грађане

Оно што се досад само чинило, изгледа да је тачно. Утисак да је инфлација виша него што су званични подаци и да то некако највише осећају пензионери, није својствен само нама.

Истраживање које је спроведено у Великој Британији показало је, наиме, да постоје веома опипљиви разлози зашто баш пензионери осећају да су поскупљења виша од оних статистичких. Док, због економске кризе и смањене тражње, цене мирују, а за неке ствари чак иду и наниже па је званични индекс поскупљења само 0,1 одсто, најнижи у последњих 50 година, док је „пензионерска инфлација“ чак 8,6 одсто, односно 6,7 одсто за пензионерске парове.

Откуд такав парадокс и како се дошло до ове рачунице? Једноставно, јер кад се израчунава стопа инфлације узима се у обзир и оно што ни у ком случају не улази у пензионерску потрошачку корпу. Тако су у Британији пале цене некретнина, што није

ни од каквог значаја за оне који су завршили радни век и питање становања некако решили. Али су зато цене енергије и хране – онога за шта пензионери троше главнину примања – остале на високом нивоу, што, кад се стави у статистички лонац, производи поприличан инфлаторни притисак за ову категорију становништва.

То значи да оно што не осећају они млађи, и те како погађа старије грађане. Зато звуче сасвим познато речи једне функционерке организације „Помоћ за старе“, која каже: „Старији грађани су суочени са већим проблемима него раније, јер цене основних потреба, као што су храна, енергија, па и вода, расту брже од инфлације“.

Цене гаса у Британији су прошле године порасле за 50 одсто, а цене струје за више од 30 одсто. Поменуто истраживање је показало да су пензионери, а пре свега они старији од 75 година, трошили више од седам одсто својих примања за струју и гас, при чему је ситуацију додатно погоршала ова неуобичајено хладна зима. Чист резултат је – додатно пражњење пензионерских новчаника.

Британске новине су озбиљно схватиле ове налазе па су се некако у исто време у неколико листова појавили савети пензионерима како да уштеде на комуналијама. Препоруке су при том

Сви би да буду Шон Конери

Агенција „Вирџин мани“ је спровела и једну забавну анкету међу британским пензионерима да би, на сличан начин као међу тинејџерима, открила који су животни узорци старије популације.

Победник је – Шон Конери, који има довољно година да буде пензионер (али то још није), али и довољно енергије, шарма и харизме да већина пензионера (мушкараца, наравно) жели да буде у његовој кожи.

Женама је, пак, узор глумица Хелен Мирен (рођена 1945), која је иначе руског порекла, добитница Оскара за улогу краљице Елизабете у истоименом филму, али позната и по позоришним улогама.

биле, рекло би се, стандардне: на енергији може да се уштеди ако се станови боље изолују, али од помоћи може да буде и редовно читавање бројила и евиденција о томе, јер и у Британији читачи могу да буду алкави, наравно на штету оних који плаћају рачуне.

Што се тиче штедње на води, савети такође не доносе много оригиналног: треба поправити славине које цуре, средити водокотлиће у купатилима, туширати се уместо пунити каду, а онима који заливају цвеће, у башти или саксији, препоручује се да за ту сврху сакупљају кишницу.

Чини се, међутим, да је најбољи савет упућен британским пензионерима ових дана био да провере да ли користе све олакшице на које имају право, јер подаци показују да они држави сваке године остављају чак пет милијарди фунти које им припадају. Тако је бар било досад – остаје да се види да ли ће криза елиминисати ову забравност.

Ако је судити по ономе како Британци сагледавају непосредну будућност – онда сигурно хоће. Анкета коју је спровела агенције „Вирџин мани“ показала је, наиме, да сваки трећи становник Уједињеног краљевства очекује да ће ове године трошити мање, било због нижих зарада, било због повећања цена.

Поменуто истраживање је открило и „алармантни мањак самопоуздања“ међу грађанима да ће бити у стању да уредно подмирују рачуне, да наставе да штеде или да негде отпутују за годишњи одмор.

Наравно, знатно је већи број оних који су уверени да ће морати да одустану од старих навика куповине у бутицима, од „фирмиране“ одеће и од излазака у ресторане. Таквих је 42 одсто.

Оно што ће, међутим, имати последице дугорочније од привременог одустајања од луксуза, то је уверење многих – сваки четврти анкетирани – да ће у месецима који долазе морати да умање и своје уплате у пензијске фондове.

Кад је о пензионерима реч, Британија је прошлу годину завршила значајном демографском променом: према саопштењу Канцеларије за националну статистику, први пут је у земљи било више пензионера него подмлатка, деце испод 16 година. Пензионери данас тамо чине 19 одсто становника, док је младих у добу до 16 година само 11 одсто.

Старосна група чији се број у последње време најбрже повећава при том су пензионери који су премашили осамдесету. Њихов удео у укупној популацији већ је изнад пет одсто, па Британија данас има 2,7 милиона добродржећих становника који су начели девету деценију живота.

Милан Бекин

РС: што пре потврду о животу

Фонд ПИО Републике Српске позвао је све пензионере са пребивалиштем у иностранству да, ако то до сада нису учинили, што пре доставе потврде о животу за 2009. годину. Без достављања ове потврде Фонд неће моћи да им исплаћује пензију, саопштено је из Бањалуке.

Потврду о животу иначе је требало до-

ставити у децембру и јануару, оверену код надлежног ино-органа, чији се оригинал шаље филијали Фонда ПИО РС преко које се обавља исплата пензије.

Иначе, исплата фебруарских пензија из овог фонда почела је првих дана марта. Скоро 209.000 пензионера примило је пензије у пуном износу,

исте као и за јануар, просечне вредности 322 конвертибилне марке; најнижа пензија је 160, а највиша исплаћена по општим прописима 1.408 КМ.

Просечна пензија за 2008. годину у Фонду ПИО Републике Српске, који има 300.000 осигураника, била је 297 конвертибилних марака.

Хрватска: пензије више 2,3 одсто

Управно веће Мировинског завода донело је одлуку о повишици пензија у Хрватској од 1. јануара за 2,3 одсто; проценат првог овогодишњег повећања (друго је од 1. јула) мировина последица је усклађивања применом швајцарске формуле (по пола према расту бруто плата и потрошачких

цена у другом полугођу 2008. године).

Иначе, јануарска просечна пензија за 1,15 милиона хрватских пензионера била је 2.127 куна (око 290 евра) или 39,31 проценат нето просечне плате која је, за 1.590.000 запослених, у децембру износила 5.410 куна (око 740 евра).

Јапан: штедња на стогодишњацима

Јапан је познат по дуговечности својих житеља од којих многи броје већ други век.

У Земљи излазећег сунца седе главе и браде су одвајкада веома уважаване, а дуго постоји и обичај власти да сваком становнику за стоти рођендан подари сребрни пехар. Али, ни тамо није као што је било: у Јапану данас живи толико људи старијих од 100 година да су власти одлучиле да мало приштеде: наставиће да дарују стогодишњаке, али ће – смањити величину сребрних пехара који се традиционално додељују свакоме поводом стотог рођендана.

Награђене учеснице са Мирославом Васином и Петром Димитријевићем

У РУМИ, НА ПЕТОМ ФЕСТИВАЛУ ЗДРАВЕ ХРАНЕ

Празник сремачког колача

Најлепши славски колач направиле Моровићанке

Штрудле, штанглице, шапице, листићи, моцартоцке, торте, пите, ролати слани и слатки, ручни радови, музика тамбураша, представа румских гимназијалаца и „салчић” од 11 килограма – обележили су Етнофестивал здраве хране „Сремски колач” у Руми. Мирис ђаконија са украшених и маштовито аранжираних столова мамио је посетиоце у румској хали спортова: жене из Јаска, Врдника, Моровића, Пећинаца, Вогња, Нерадина, Краљеваца, Јамене, Руме и других места у Срему такмичиле су се у прављењу сланих, слатких и славског колача. Пети фе-

стивал здраве хране у Руми организовали су Туристичка агенција „Панонијатурс” и Завичајно друштво „Теочин” из Јаска.

– Фестивал, који се одржавао под слоганом „И кад прођу славе, остаје колач”, окупио је у Руми жене из 31 удружења са подручја Срема – рекао је Петар Димитријевић, директор „Панонијатурса”. – Жене су и овога пута дале допринос очувању традиције, трудећи се да старе рецепте отргну од заборава.

Поред жена из сремских актива и великог броја посетилаца који су могли да пробају изложене „експонате”,

Домаћице из Вогња: најбољи слани колачи

Катарина Јуришић са циновским салчићем

фестивалу су присуствовали и представници туристичких агенција из Новог Сада, Београда, Јагодине и Ниша, као и Пољопривредног газдинства „Тешановић“ из Ваљева.

Према оцини жирија, најбоље слатке колаче умесиле су жене из Врдника, прва награда за слане колаче припала је домаћицама из Вогња, док су најбољи славски колач направиле Моровићанке. Специјална награда додељена је Милени Ковачевић из Ирига за божићни колач, а признање за етнопоставку

Јелена Поповић са ћерком Драганом

„Рударски доручак“ припало је Удружењу жена „Врдничанке“. Награђенима је признања уручио Мирослав Васин, покрајински секретар за рад, запошљавање и равноправност полова.

– Румски фестивал здраве хране је још један доказ да су жене у Војводини све активније – нагласио је Васин. – Ова година је проглашена годином сеоских жена, јер оне све чешће преузимају водећу улогу и постају носиоци развоја места у којима живе.

Катарина Јуришић је за етнофестивал направила „салчић“ тежак 11 килограма, 200 грама тежи него лане. Овај сремачки колач, који се најчешће меси за време свињокоља, посетиоци су појели у сласт, као и многе друге изложене ђаконије.

Гордана Вукашиновић

ВЕЛИКО ИНТЕРЕСОВАЊЕ МЛАДИХ ЗА СТАРУ ВЕШТИНУ

Ткање будућности

Удружење грађана за неговање традиције Етноцентар из Књажевца организовало је тромесечну школу ткања. Стопама својих бака у овладавању вештине ткачког заната кренуле су Ана Павловић, Душица Миленовић, Невена Марковић, Љубица Костадиновић и Јелена Лазаревић, ученице IV/2 Техничке школе. Али, оне добијају сертификате о оспособљености за израду рукотворина на разбоју, што може да им омогући једну врсту самозапошљавања, док ће пласман производа бити обезбеђен преко Етномреже Србије.

Због великог интересовања, Етноцентар је планирао обуку за рад на разбоју за још четири ученице и два ученика за вез и златовез. Јер, за обуку ткања и веза пријавило се чак 20 ученика из Гимназије и Техничке школе, четири пута више од броја предвиђених места. Обука је трајала од новембра прошле до краја јануара ове године под надзором два стручно оспособљена ментора Лимонке Јефтић и Слађане Ранђеловић.

– Средином 2008. године наше удружење се укључило у Етномрежу Србије и тако ушло у програм финансирања специјализоване обуке за ткање – каже Славинка Верховски, председник Етноцентра и координатор програма ткања. Програм финансира Министарство омладине и спорта, а циљна група су били ученици завршних разреда средњих школа. За обуку је утрошено укупно 50.000 динара. Овакав програм се спроводи у још 44 општине.

Драгић Ђорђевић

Ученице Текстилне школе завршиле обуку

ПРЕДСТАВЉАЊЕ РАДИОНИЦЕ „ПОВЕСМО“

Шабачке ткаље на Сајму туризма

Креативна ткачка радионица „Повесмо“, основана уз подршку Општинске организације инвалида рада у Шапцу, имала је прво самостално и значајно представљање на Међународном сајму туризма одржаном од 26. фебруара до 1. марта у Београду.

Наступ ове радионице омогућен је захваљујући подршци Министарства за дијаспору, које јој је два дана без икакве надокнаде уступило простор као једином излагачу на штанду. Тиме је обезбеђена медијско представљање радионице, али и излагање великог броја

експоната који афирмишу традиционално уткано у одевне предмете и пословни мобилијар. Сви предмети израђени су под будним оком стручњака Шабачког музеја, а оживљавају дух минулих времена у употребним предметима.

Није само Министарство дијаспоре препознало вредност предмета направљених по оригиналним мотивима Мачве, Посавотамнаве и Поцерине технологијом и материјалима коришћеним у ранија времена, већ су је запазили и многи посетиоци. Пре свега Етномрежа Србије, Туристичка организација Београда, Етнографски музеј и Музеј града Београда, неколико специјализованих продавница сувенира...

Сада радионици „Повесмо“ предстоји активност да ови предмети добију ознаку географског порекла коју до сада има (уз неколико прехранбених производа) само пиротски ћилим. Тиме би се остварио циљ – да израђени предмети постану прави домаћи бренд.

Драгица Мијатовић

Нове полазнице

У радионици „Повесмо“ почетком фебруара почела је обука у раду на разбојима за особе са посебним потребама (парализоване). Обука се обавља суботом, али Мира Каретић и Даница Давидовић долазе сваки дан и, како каже Мира Савковић, председник Општинске организације инвалида рада, веома брзо савладавају обуку па ће ускоро моћи равноправно са осталима да ткају.

Б. Р.

ПОСЛЕДЊИ КРОЈАЧ
У ЉУБОВИЈИ

Драгиша, мајсторе, помагај

Кројачки занат полако изумире у Азбуковици.

– Мени је 76. година и у пензији сам, али само ја још имам регистровану кројачку радњу од двадесетак колико их је у Љубовији било пре четири деценије – каже мајстор Драгиша Живковић.

Драгиша је занат изучио код брата Луке који је имао кројачку радњу у Љубовији. Своју кројачницу је отворио после одслужења војног рока и у њој је радио до пре неколико година, до пензионисања. Међутим, када је затворио радњу, његови земљаци су остали без веома потребног занатлије

па се Драгиша, на инсистирање многих суграђана, вратио старом послу.

– Здравље ме добро служи, а не мањка ми ни воље да радим. Ипак, муштерија нема као некад. Људи се све више одлучују за конфекцијску одећу а и све је више јефтине кинеске робе. У протекле две године сашио сам само два одела и девет пари панталона. А пре неколико деценија месечно сам, с неколико кројача који су радили у мојој радњи, шио и по десет мушких одела и 50 панталона. Сада углавном муштеријама преправљам стару изношену гардеробу. Доносе ми људи свакојаке одевне пред-

мете. Веле, помагај мајсторе, да ми овај зимски капут скратиш по дужини, и рукаве. Јер, да купим нов – немам новца. Многи пензионери имају ниске пензије, па једва подмире кућевне трошкове – објашњава мајстор.

У Драгишиној радњи поправка гардеробе кошта од 100 до 250 динара, док је за пензионере крпљење одеће бесплатно.

– Немам толико посла да могу да зарадим много. Али, задовољан сам што могу суграђанима да учиним услугу – каже за „Глас осигураника“ Драгиша Живковић.

Вана Ћишили

КАМЕНОВО: ПРВИ СПОМЕНИК ПЧЕЛИ У ЕВРОПИ

Дуг „крилатим радницима“

За тридесетак домаћинстава из села Каменова, крај Петровца на Млави, пчеларство је главно занимање. Да би се бар на неки начин одужили својим „крилатим радницима“ који им већ годинама доносе више него солидне зараде, једна група одгајивача „крилатих апотекара“ из Каменова, које још зову селом пчелара, одлучила је да у њему подигне споменик – пчели! Споменик је постављен пре 11 година, на седмој пчеларској смотри „Дани млавско-хомољских пчелара 98“ која се сваке године одржава у Каменову.

Међутим, многим пчеларима али и осталим људима у петровачко-млавском крају и широј околини није познато да је ово спомен-обележје, подигнуто у част пчели, прво у Европи и друго у свету (постоји још у Јапану).

Споменик пчели, израђен у бронзи и тежак 215 килограма, дело је Јанка Лалића, познатог архитекте из хомољског села Јазнисе код Жагубице. Идеја да се њиховој хранитељици подигне знамење потекла је од Мирослава Д. Љубомировића, 56-годишњег пензионера и дугогодишњег пчелара из Каменова, који поседује око 150 кошница. Мирослављев пчелињак се налази у сеоском парку, покрај зграде Дома културе, у коме у последње време има 2.300 пчелињих друштава и где се пчеле гаје више од века.

Томислав Ж. Вујчић

Знамење посвећено хомољској хранитељици

ПЕНЗИОНЕР ЖИВОМИР ВИДАКОВИЋ ИЗ ДУБЉА НЕ ЗНА ЗА ПРЕДАХ

Тврђи од „кварца“

Чува стари занат, помаже укућанима и ничег се не боји

Каменорезац и угледни домаћин Живомир Видаковић из трстеничког села Дубље, бивши радник фабрике минералне воде „Врњци“, сада пензионер, не броји године нити се боји старости. Помаже укућанима да преброде ово време немаштине.

– Многи су пре пензионисања говорили да ће остатак живота провести мирно, крцкајући пензију. Али, криза стеже обруч, приходи су мали а живот све скупљи, и како не помоћи укућанима – каже Живомир.

Показује храпаве руке на којима се и не види линија живота.

– У кући нас је шесторо, повремено је ту и наша будућа снајка. Она и унучи Душан и Милош раде код приватника, моја супруга, син и његова

супруга нису запослени. Радиле су до пре десетак година у „Првој петолетки“, узели отпремнине и сада се баве пољопривредом. Супруга Боса је прошле године поломила ногу, мучке живе по болницама, лекови, инјекције, посете... Опоравила се и сада ради што може, ја прерадим покоји камен „кварц“, син направи електрични млин па камење угради и на њему се мељу кукуруз и пшеница. Муштерија нема, а раније је у Дубљу каменорезачки и млиномонтерски занат био на цени. Да бисмо преживели, подигли смо на по 15 ари површине малињак и купињак, имамо стоку. С малином смо прошле године солидно зарадили, али је откупна цена за

купину била понижавајућа – вајка се Живомир.

Хладно је, а он под вајатом, са чекићем и шпцем у рукама, обрађује тврди „кварц“, наручио му, вели, муштерија два пара од шездесет сантиметара у пречнику и за то добије 100 евра. А од тога треба купити и камен који се вади из неколико мајдана.

– Најважније је здравље, само га је у овим временима тешко сачувати. Пензију сви помало „крцкају“, дођу у посету ћерка, зет, унучи и унуче, треба их угостити. Настојим да одржим традицију каменорезачког заната, никоме ништа не дугујем, волим шалу, спорт, идем и у лов, одржавам кондизију – каже овај Дубљанин.

Драган Ивановић

ОСНОВАН САВЕЗ АМПУТИРАЦА СРБИЈЕ

Седиште у Кикинди

Организације особа са ампутацијом из Зајечара, Београда, Шапца, Суботице, Бечеја и Кикинде основале су савез.

Седиште је у Кикинди, где живе председник Золтан Молдваи, освајач златне медаље на Параолимпијским играма у штафетном пливању, и секретар Иван Шибул, што је пример децентрали-

Золтан Молдваи

зације и доказ да све не мора да буде лоцирано у престоници.

За потпредседника је изабран Стеван Марков из Бечеја.

Министар за рад и социјалну политику Расим Љајић на оснивачкој скупштини, одржаној у Бечеју, подржао је формирање овог и других савеза особа са ин-

валдитетом ради њихове организоване сарадње са државом.

Учесници скупа изразили су очекивања да ће и локалне самоуправе помоћи асоцијацији на својим подручјима. Ресорно министарство већ финансира организације инвалида са по 20 милиона динара месечно.

С. З.

СЛАВОМИР И ДЕСАНКА ГРУЈИЋ
ШЕСТ ДЕЦЕНИЈА У БРАКУ

Срећа у ПОТОМЦИМА

Славомир и Десанка Грујић из Азање ушли су у седму деценију заједничког живота. Кад су пре 60 година склопили брак, Славомир је био трговац, а Десанка кројачица. Он је био слабијег имовног стања, док је његова изабраница потицала из куће богатог сеоског трговца.

– Ја сам био, како се то онда говорило, проводан момак – присећа се своје младости пензионер Славомир Грујић. – На игранци нисам пропуштао ниједно коло. Десанка је од мене млађа три и по године. Упознали смо се и заволели. Упитао сам је да се уда за мене. Пристала је и о томе обавестила мајку. Онда је код мојих родитеља дошао њен отац и уредили су да се нас двоје узмемо.

Славомир је тада још живео у заједници с братом Слободаном, познатим сеоским хармоникашем. Размишљали су да приреде свадбено весеље, али их је одговорио Десанкин отац. Упозорио је ћерку да одлази у сиротињску кућу.

– Мој таст је дубоко био у праву. Новац који бисмо потрошили за весеље, добро нам је дошао да уредимо живот. Десанка је била добра кројачица, умела је да шије чак и мушка одела. Мени је скројила неколико пари – каже Славомир.

Славомир и Десанка су у браку испуњеном љубављу и слогом добили две ћерке Љиљану и Снежану које су им подариле петоро унучади.

– Био сам у НОБ-у, а кад се завршио рат, отишао сам у Војну школу у Краљево. Хтели су да ме пошаљу на додатно школовање у Совјетски Савез. Међутим, доживео сам дављење у Ибру и то је запечатилу моју војничку каријеру – прича овај времешни Азањац.

Са задовољством показује ратна и мирнодопска одликовања. Међу њима је и оно које му је, поводом педесетогодишњице слома фашизма, доделио председник Руске Федерације Борис Јељцин. Уручио му га је у Смедереву лични изасланик руског

председника. Ту је и прегршт југословенског ордења.

– Ордење је урадио и чува га као очи у глави – укључује се у разговор Десанка. – Сећам се колико се радовао сваком одликовању, и ја поред њега. Знате, дуго смо заједно. Децу смо добили тек после четири године брака у коме смо се о свему договарали. Ја сам шила за народ, а Славомир је имао државну службу и плату.

Десанка вели да су срећни што имају петоро унучади и два праунучета. То им је, како наглашава, највеће богатство.

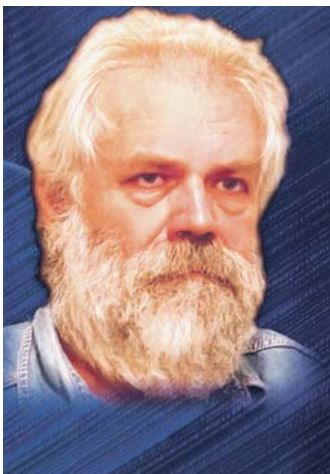
– Шездесетогодишњицу брака прославили смо у ужем кругу – предочава Десанка. – Хтели смо то да обележимо „на велико“, али смо одустали. Славомир је болешљив, а ни ја нисам најбољег здравља. Обоје смо срчани болесници. Срећни смо, ипак, што смо толико година заједно.

Драгољуб Јанојлић

СВЕСТРАНОСТ ДЕСПОТОВАЧКОГ ПЕНЗИОНЕРА

Председник и зограф

Момчило Вуксановић

Поред тога што је на челу Општинске организације пензионера Деспотовац, Момчило Вуксановић – Мама Брада бави се и сликарством, посебно иконописањем. Председник је Удружења ликовних ствараца Манасија Деспотовац

и члан иконописаца Удружења Свети Прохор Пчињски из Београда.

До сада је имао седам самосталних и више од 200 колективних изложби. Учествовао је у више хуманитарних акција по целој Србији,

за болнице, децу, избеглице, спортисте, пензионере... Покретач је сликарских колонија Ресави, Црквеничка палета, колонија у селу Миљеви и код Ресавске пећине. Поводом 600 година од почетка изградње манастира Манасија организовао је сликарску колонију на којој је учествовало више од 60 уметника из целе Србије.

– Захвалан сам Богу на дару да се бавим иконописањем, владици браничевском Игњатију на благослову, свештенику дворишком Дејану на поверењу и породици на подршци за осликавање иконостаса у цркви Светог

Николаја у селу Дворишту – каже Момчило.

Радомир Станојковић

Овако је изворно изгледао део обичаја „ревена“

БАНАТ

Ал' се некад славило...

Првог дана ускршњег поста, на чисти понедељак, у Банату, али и у другим крајевима, некад је постојао обичај „ревена“. Тада би жене саме припремале закуску, уз пиће, за славље без присуства мушкараца и опонашале њихову раскалашност. Једини представник „јачег пола“ био је свирац, најчешће гајдаш.

Садашње осмомартовско славље

После Другог светског рата, „ревена“ је замењена масовном прославом Међународног дана жена, 8. марта. И у селима једва да се задржало обележавање „ревене“. Тај стари народни обичај за потребе видео приказа реконструисала је група „Гајдаш и бећаруше“, а наступају чланице КУД кикиндских пензионера „Сунчана јесен“, уз помоћ изворне групе Академског друштва за неговање музике „Гусле“ у Кикинди. Њих је пре неколико година снимила екипа Редакције образовно-научног програма тадашње РТВ Нови Сад, а тај филм освојио је Гран при на Етнофестивалу у Вучеву.

С. Завишић

АЛЕКСИНАЦ

Помоћ болеснима

Општинска организација инвалида рада Алексинац је поводом Дана заљубљених и Дана државности обишла непокретне и тешко болесне чланове уручивши им пригодне пакетиће. У том периоду је посећено 30 чланова, како у самом граду, тако и у месним организацијама по насељима.

Секретар Д. Степановић

ШИД

Слатке Беле покладе

У Шиду је, како то обично бива почетком марта, било весело за Беле покладе: Општинска организација инвалида рада већ једанаести пут је организовала маскенбал и колачијаду, а око 250 учесника из братских организација из Жабља, Лознице, Параћина, Руме и гостију из хрватских општина Вуковар, Бршадин, Маркушица, Борово и Шидски Бановци са домаћинима су уживали у добрим, старинским колачима. Најбољи су, по оцени жирија, били колачи Милке Зарић из Јамене, а најуспешније маске имали су Славица Јанковић и Раде Трифковић.

Развеселили баке и деке

Посебно изненађење приредили су основци шидске школе „Сремски фронт“ који су, под веома маштовитим маскама, подсетили баке и деке на Покладе из дана њихове младости.

И. М.

ЗЕМУН

Весела годишњица

Шта је лепше од жеље и воље земунских пензионерки да сваки повод искористе за дружење у добром расположењу: тако су у Дневном клубу Геронтолошког центра

Бежанијска коса обележиле годишњицу клуба, а како им је било, сувишно је препричавати – слика говори више од речи.

Д. З.

БРАЧАР

Музика и стихови

Прва месна организација ОО пензионера Врачар организовала је дружење поводом 8. марта у коме је око 70 младоликих људи провело неколико часова у ћаскању,

уживању у музици и игри. Било је и оних који су рецитовали стихове омиљених песника или сопствене...

Према речима Гордане Грујић, председника, састајање у хотелу „Ројал“ већ је уобичајено:

– Дружимо се бар једанпут месечно. То је прилика да људи забораве на свакодневицу и бриге, овде се осећа само огромна количина позитивне енергије. Такође, свака три месеца овде прослављамо рођендане чланова рођених у том периоду.

Т. К.

ШАБАЦ

Приједи за даме

Традиција се наставља: и у Општинској организацији пензионера и у Општинској организацији инвалида рада Шабац поводом Дана жена уприличили су приједи за даме. Празник су женама, уз скроман поклон и цвет, честитали председници Милорад Теодосић и Мирослава Савковић.

У обе организације у шали су рекли да је добро што је 8. март један и што га славе мушкарци, па су за даме резервисана остала 364 дана у години.

Централна прослава одржана је у Клубу пензионера у насељу Бенска бара. Било је песме уз гитару Мише Даничића, стихова чувених песника, а програм је, као и ранијих година, припремила Секција просветних радника шабачке организације пензионера.

Б. Р.

БЕОГРАД

Мегдан најбољих

Дневни центар и клуб за старије „Чукарица“ Геронтолошког центра Београд био је домаћин, већ шести пут заредом, Осмомартовског спортско-рекреативног такмичења чланица београдских геронтолошких клубова. На мегдан су изашле најбоље такмичарке у пикаду, вишебојке (алке, плочице и рулет-рукомет) и шахисткиње које су одмеравале снагу у појединачном надметању.

Сусрет је отворио главни судија Миломир Антонијевић, председник Комисије за одмор и рекреацију домаћина. Уз бодрење навијача, такмичарке су се трудиле да дају максимум и изборе медаље. У добром расположењу и уз честитке мушких колега, првопласиранима су подељене пригодне награде. Постигнут пласман: пикадо – 1. Ацика Икач, 2. Милка Петковић, 3. Вида Марјановић; шах – 1. Ката Ђуришић, 2. Миланка Јанковић, 3. Дара Поповић; вишебој – 1. Миланка Благојевић, 2. Драгица Дилић, 3. Верица Цветановић; укупни клупски пласман: 1. „Савски венац 3“, 2. „Стари град 2“, 3. „Чукарица“.

В. Витезовић

ДЕБРЦ

Уз ражањ и томболу

Клуб пензионера у Дебрцу био је тесан да прими све који су киптели од жеље да буду учесници прославе 8. марта – Дана жена, којој су се придружиле и представнице „лепшег пола“ из околине. Малобројне „мушкарчине“ биле су у сенци раздраганих жена којима је руководство Основне организације пензионера омогућило да уз „иће и пиће“, песму и игру прославе свој празник. Поред прасета на ражњу, торти и других слаткиша, организована је и томбола, а славље је трајало до касно у ноћ.

З. Ђурић

Кост у грлу

Редовно читам „Глас осигураника“ и веома ми се допадају нови изглед и садржина листа. Посебно смо захвални редакцији што је одредила једну страницу нашег омиљеног листа да и ми, читаоци, можемо да пишемо о својим запажањима.

Баш када смо мислили да су искушења с краја прошлог века кроз која смо прошли остала за нама, да је то све било и не повратило се, а оно испаде да су пензионери поново „кост у грлу“ и да на нама треба штедети да би се прегурала општа криза.

Од обећаних хиљаду евра за акције од продаје великих фирми, преко обећања да ће пензије у 2009. години бити повећане до 70 одсто просечних републичких зарада, стигли смо само до замрзнутих примања.

Радници поново остају без посла, на улици, као у краљевачком „Магнохрому“ где их је више од 2.500 изгубило посао.

То је само мали део великих проблема које сам желео да поменем, питајући се да ли они који треба да реше све ово уопште и размишљају како и на који начин да то ураде.

**Тома Јовановић, пензионер,
Трстеник**

Формула за обрачун пензије

одређује се тако што се лични бодови осигураника помноже вредношћу општег бода на дан остваривања права.

„Fully funded“ систем финансирања пензијског осигурања (потпун фондовски систем)

често се назива системом капитализованих фондова или системом акумулације капитала и односи се на издвајање дела дохотка запослених на њихове штедне рачуне који се акумулирају и капитализују, а када се испуне предвиђени услови постају расположиви за исплату њихових пензијских надокнада.

Централни регистар

јединствена база података о обвезницима плаћања пореза и доприноса и о осигураницима.

Чилеанска реформа система пензијског осигурања

започета је 1981. године (у склопу реформе целокупног социјалног осигурања) и подразумевала је постепено укидање система јавног пензијског осигурања и увођење приватног. Запосленима који су већ учествовали у систему јавног пензијског осигурања понуђене су две могућности: да остану у оквиру тог система или да до 1986. године пређу на приватни систем пензијског осигурања. С друге стране, сви новозапослени, тј. сви који су се први пут запошљавали, морали су да се укључе у приватни систем пензијског осигурања.

Члан добровољног пензијског фонда

може бити домаће и страног физичко лице које има могућност да се самостално или преко организатора пензијског плана прикључи добровољном пензијском фонду (према Закону о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима).

(Извор: „Речник појмова из пензијског осигурања“, аутора др Јелене Кочовић и др Татјане Ракоњац-Антић)

ПИШИТЕ НАМ

Драги читаоци,
Ово је простор намењен
Вашим писмима. Пишите
нам шта Вам се у нашем и
Вашем листу допада, а шта
би могло да буде боље, шта
бисте волели да прочитате
или да саопштите другим
читаоцима.

Адреса је Булевар уметности број 10, 11070 Београд, или електронском поштом, на proffice@pio.rs

Лек за простату

Желим да јавно захвалим редакцији што сам добио лист на моју адресу у насељу Бандол, Бела Паланка. Заузврат, шаљем вам слику скупа пензионера из времена које је, уз добру музику и томболу, било незаборавно, а ја свирао у фурулу...

У прошлом броју било је текстова о свему, али нас је занимала хирургија

без скапела. Ево и мог лека за простату, да би и други сазнали: уситнити оvas, скувати, процедити кроз две газе, охладити и пити. Неће шкодити, а има успеха код поменуте болести.

Прочитао сам јела од цвекле. Захваљујемо пензионерки Кови, честитамо берићетно козје млеко господину Бобану Аранђеловићу, нека настави даље, неће погрешити.

Припремамо се за Дан жена, да честитамо нашим пензионеркама. Да буду тог дана на првом месту, а ми да слушамо и да поклон не заборавимо.

Поздрав из Беле Паланке.

**Колегијум глас
пензионера Србије,
Т. Ранђеловић**

ПОЗНАЈЕТЕ ЛИ СВОЈА ПРАВА

Наплата погребних трошкова

Лице које је платило трошкове сахране корисника пензије Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање има право на накнаду погребних трошкова. Висина накнаде погребних трошкова зависи од просечне пензије у претходном кварталу у односу на дан смрти уживаоца пензије. Због постојања три категорије корисника пензије постоје и три различите висине накнаде погребних трошкова који износе једну и по просечну пензију.

За пензионере из категорије запослених ова накнада сада износи 32.571 динар. За кориснике пензије из категорије самосталних делатности овај износ је 31.926 динара, а за пензионисане пољопривреднике накнада погребних трошкова износи 12.186 динара.

Захтев за накнаду погребних трошкова подноси се филијали ПИО која је исплаћивала пензију преминулом кориснику пензије. Уз попуњен образац захтева који се налази у свакој филијали ПИО треба поднети извод из матичне књиге умрлих и рачуне о плаћеним трошковима. Право на наплату ове накнаде има лице које је платило трошкове сахране, независно од тога да ли се ради о сроднику или наследнику покојног корисника пензије, или не. Исто лице уз наплату накнаде на име трошкова сахране има право на наплату заосталих, а неисплаћених надокнада преминулог корисника пензије. Ово се не односи и на наплату јавног дуга за кориснике пољопривредне пензије. Јавни дуг могу да наплате само законски наследници.

За кориснике пензије из Фонда ПИО Србије који су живели и имали пребивалиште ван територије Републике Србије не исплаћује се накнада погребних трошкова већ само за оне који су имали пребивалиште у Србији.

Уплата за пољопривредног осигураника

Бранислав Бизић – Трњане: Стар сам 66 година, а у пензији сам из радног односа. За супругу плаћам пољопривредно осигурање. До сада је уплаћено за 20 година пензијског стажа. Интересује ме да ли постоји могућност да престанем са уплатом доприноса за супругу, а да при том плаћам само допринос за здравство?

Одговор: Нема законског основа за престанак пољопривредног осигурања, па ни да престанете са уплатом допри-

носа за супругу докле год поседујете пољопривредно земљиште, а супруга нема услове да оствари неко од права из пензијског и инвалидског осигурања, нити је ступила у неку другу врсту осигурања – запослење или самостална делатност.

Ако се ипак одлучите да престанете да уплаћујете допринос за ПИО, приликом признавања права Ваше супруге на пензију обрачунаће се дуговање за неплаћене доприносе и кроз обуставу до 1/3 њене пензије враћаће овај дуг.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Весна Вићентијевић,
Сектор за односе с јавношћу

Нема права без осигурања

Даница Поповић – Шабац: Имам 49 година. Завршила сам средњу економску школу. Нисам заснивала радни однос. На заводу за запошљавање се налазим 28 година. Као детету ми је установљена дијагноза реуматоидни артритис. Интересује ме да ли имам право на неки вид новчане надокнаде с обзиром на моје здравствено стање?

Одговор: Уз све разумевање за Ваше здравствено ста-

ње, по Закону о пензијском и инвалидском осигурању нема могућности да остварите било који вид накнаде или пензије из разлога што никад нисте били осигураник. Из позиције лица које нема статус осигураника или корисника права из пензијског и инвалидског осигурања не можете остварити ни једно право предвиђено Законом о ПИО. Обратите се центру за социјални рад надлежном према месту пребивалишта.

Недовољно стажа и година

Милка Стаменковић – Ниш: Рођена сам 1951. године. У радном односу сам од 1. 3. 1978. године до данас, с тим што сам од 1. 3. 1978. до 30. 3. 1979. године радила четири сата, а после тога поново пуно радно време.

Какве су моје шансе да одем у пензију или бар на тржиште рада, јер фирма у којој радим слабо послује, а имам и здравствених проблема.

Одговор: Ви ћете моћи да одете у пензију када навршите 60 година живота, тј. 2. 8. 2011. године. Пре тога, нема могућности за одлазак у пензију, сем у инвалидску ако дође до нарушавања здравственог стања толико да наступи потпун губитак радне способности.

Што се тиче пензијског стажа, имате га довољно за старосну пензију када навршите године живота, али немате 35 година стажа што би Вам омогућило раније пензионисање.

Пензионисање учитеља

Момчило Спајић – Прибој: Радим као учитељ у основној школи у Прибоју. У јануару ове године навршио сам 60 година живота, а крајем августа ћу имати 40 година стажа осигурања. Осећам се способним да и даље радим. Да ли могу да наставим са радом до 65 година живота по Закону о раду?

Одговор: На просветне раднике се не примењује Закон о раду у делу који говори о одласку у пензију по

сили закона, тј. са 65 година живота и најмање 15 година радног стажа.

На просветне раднике се као посебан закон примењује Закон о основама система образовања и васпитања – члан 132, по коме наставнику, васпитачу престаје радни однос на крају школске године у којој навршава 40 година стажа осигурања или када наврши 65 година живота. То значи да Вама са крајем ове школске године престаје радни однос у школи, јер пуните 40 година стажа осигурања.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВЧИЋ	ДОМЕТ ПУШЧАНОГ ЗНА	УРЕЂАЈ ЗА МЕРЕЊЕ КВАЛИТЕТА УЉА, УЉОМЕР	ИМЕ ПЕВАЧИЦЕ ЛАЗАРЕВИЋ	ПОКАЗНА ЗАМЕНИЦА	МУШКО ИМЕ	ОД ТОГ ВРЕМЕНА	НАША СТАРИЈА ГЛУМИЦА, ИТА
ЗАВРШНО ОБЈАШЊЕЊЕ, ЕПИЛОГ							
УХВАТИТИ ДИВЉАЧ							
ЕНГЛЕСКИ КОМЕДИО- ГРАФ, РИЧАРД							
ПРЕДЛОГ: УЗ, ТИК				РЕЧНО ОСТРВО			
ГРЕШКА, КИКС				ЗИМСКА ОДЕЋА			ПОСТАВЉАТИ МИНЕ
СМЕНА, ИЗМЕНА				ОДГОВАРАТИ НА ПОЗИВ	ОЗНАКА ЗА МЕТАР		
ОСНОВНА МЕРА (МН.)					НАСИПАТИ ВОДУ У НЕШТО		
СИМБОЛ ТАНТАЛА			ВЕРАН, ПРИВРЖЕН				
			ИМЕ ПИСЦА АНДРИЈА				
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	СУПАРНИЦИ						
	КВАСИТИ КАПИМА ВОДЕ						
СИМБОЛ АЗОТА		ДЕО ПУШКЕ					
		ВРСТА ЈЕЛА					
ПОГОДБЕНА СВЕЗА				ВРСТА ВРБЕ			
				НИЈЕ ВРУЋ, СТУДЕН			
ПРЕДЛОГ: ПРЕМА			СТ. МЕРА ЗА ДУЖИНУ				
			ЖЕНСКО ИМЕ				
ЖАЛБА ВИШЕМ СУДУ (МН.)							
РАШИВАТИ							ВРСТА ЗМИЈЕ
КЛАСА ОРГАНСКИХ ЈЕДИЊЕЊА						СИМБОЛ ЗА БОР	
						КИЛОТОНА (СКР.)	
ИМЕ БАРЖАКТАРА РАИЉА							
ОЗНАКА ИНТЕНЗИТЕТА		ЖЕНСКО ИМЕ					

Биће штрикања

Одбијам пакет мера. Скупа ми поштарина. Неки су од сплета околности сплели себи – лоров венаца.

Клупко је почело да се одмотава. Биће штрикања.
Зоран Богдановић

Смех за плакање

Власт је просто изгубила главу. Даје обећања која може да испуни.

Мени се тај афоризам много допао. Чак сам на неким местима и плакао.

Живојин Денчић

Неће да сиђе

Тенисери су само један од примера да од рекета може добро да се живи.

Позвао бих га ја за наш сто, али неће да сиђе с положаја.

Горан Докна

Садашњост кочи

Пожурили бисмо ми у светлију будућност, али нас садашњост кочи.

Треба опорезовати ваздух – да влада лакше дише.

Пеко Лаличић

Решење из прошлог броја: мастикс, антимоно, Рготина, Караташ, ораница, ВА, Ир, а, Стака, цол, тов, кирија, сако, ОЛ, трата, а, вирови, АНС, иза, Ратково, а, вино, тропари, ИТ, алил

Машкарада у Новом Саду

Музеј Војводине је и ове године, негујући обичаје везане за Беле покладе, организовао Машкараду – маскирану поворку.

После кратког програма пред Музејом, формирана је поворка предвођена веселим оркестром, чији су жестоки ритмови одзвањали Дунавском и Змај-Јовином улицом, све до Трга слободе.

Беле покладе су, иначе, врхунац Беле недеље која пада уочи ускршњег поста, а пратећи обичаји, чија је сврха у прошлости била да обезбеде плодност људи, стоке и њива и њихову заштиту од атмосферских непогода и оностраног, у градским условима су нешто измењени. У првом плану је маштовитост у припреми костима, и добра забава са много смеха за машкаре, али и суграђане.

И. М. – М. М.

DIGITALNI KANALNI I ZAUŠNI SLUŠNI APARATI
švajcarske firme PHONAK

DIOPTRIJSKE NAOČARE

ODLOŽENO PLAĆANJE NA RATE

- penzijskim čekovima
- čekovima vojnih osiguranika

PRIMAMO RECEPTE RZZO

PRODAJNA MESTA U 26 GRADOVA SRBIJE

Šabac "Sani" Vojvode Mišića 15, 015/340-350; Gospodar Jevremova 26, 015/350-981, Beograd "Oto-Optik" Koče Kapetana 12-14, 011/24-54-168, Zemun "Oto-Optik" Glavna 18, 011/613-287 Vršac "Oto-Optik" Žarka Zrenjanina 16, 013/839-872, Smederevo "Oto-Optik" Kralja Petra I 8, 026/222-114, Užice "Getaldus" TC "Pariz" - Dimitrija Tucovića 36, 031/510227, Kruševac "Getaldus" Trg oktobarske revolucije 20, 037/446-070, Bačka Palanka "Cineoptic" Blok Partizan lamela III, 021/740-089 Novi Sad "Cineoptic" Kralja Aleksandra 4, 021/529-636 "Oto-Optik" Nikole Pašića 16, 021/633-7900

i u još 18 gradova Srbije informacije 011/24-54-168